

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

Vývoj hospodářských vztahů

ČR a Francie

(bakalářská práce)

Autor: Kateřina Budinská

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Iveta Černá, PhD.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně a vyznačil/a všechny citace z pramenů.

V Praze dne 8.5.2008

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní Ing. Ivetě Černé, PhD.

za cenné připomínky a rady při psaní této práce,

panu Ing. Tiboru Chochulovi z Ministerstva průmyslu a obchodu

za potřebné údaje a vstřícný přístup

a také mé rodině, která mě ve studiu na

Vysoké škole ekonomické celé tři roky podporovala.

Obsah

Úvod.....	1
1. STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ZEMÍ	3
1.1 ČESKÁ REPUBLIKA	3
1.2 FRANCIE.....	4
1.3 HLAVNÍ ASPEKTY VZÁJEMNÉHO OBCHODU.....	6
2. VZTAHY ČESKOSLOVENSKA A FRANCIE V 80. LETECH.....	7
2.1 ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČESKOSLOVENSKE SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY	7
2.2 HOSPODÁŘSKÁ SITUACE VE FRANCII V 80. LETECH.....	9
<i>Dovoz Francie</i>	11
<i>Vývoz Francie</i>	11
2.3 VZÁJEMNÝ OBCHOD V 80. LETECH	12
2.3.1 Vztahy Československa a Evropského společenství	12
2.3.2 Vzájemné česko-francouzské vztahy v 80. letech.....	14
2.3.3 Obchodní vztahy	14
<i>Dovoz z Francie</i>	15
<i>Vývoz do Francie</i>	16
<i>Obchodní bilance</i>	16
3. VZTAHY ČESKOSLOVENSKA A FRANCIE NA PŘELOMU 90. LET.....	17
3.1 HOSPODÁŘSKÁ A POLITICKÁ SITUACE V ČESKOSLOVENSKU (1989-1993).....	17
3.1.1 Politická situace	17
3.1.2 Hospodářská situace, vztahy s ES	18
3.2 HOSPODÁŘSKÁ SITUACE FRANCIE NA POČÁTKU 90. LET	19
3.3 OBCHODNÍ VZTAHY ČESKÉ REPUBLIKY* A FRANCIE (1990-1992).....	20
<i>Dovoz z Francie</i>	20
<i>Vývoz do Francie</i>	21
<i>Obchodní bilance</i>	21
4. VZTAHY ČESKÉ REPUBLIKY A FRANCIE V LETECH 1993 - 2007	22
4.1 PROCES PŘISTOUPENÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ UNIE.....	22

4.2	ZAHRAŇIČNÍ OBCHOD ČESKÉ REPUBLIKY V 90. LETECH.....	23
4.2.1	Bilance, obrat	23
4.2.2	Teritoriální struktura zahraničního obchodu	25
4.2.3	Komoditní struktura zahraničního obchodu	26
4.3	VÝVOJ HOSPODÁŘSKÉ SITUACE VE FRANCII	28
4.3.1	Role státu ve francouzské ekonomice	28
4.3.2	Zahraníční obchod Francie.....	28
	<i>Teritoriální struktura francouzského zahraničního obchodu</i>	<i>29</i>
	<i>Komoditní struktura francouzského obchodu.....</i>	<i>30</i>
4.4	POLITICKÉ VZTAHY ČESKÉ REPUBLIKY A FRANCIE	31
4.5	VZÁJEMNÝ OBCHOD ČR A FRANCIE (1993 – 2007).....	31
4.5.1	Bilaterální dohody, institucionální zajištění	31
4.5.2	Saldo, obrat	32
4.5.3	Komoditní struktura	34
4.6	PŘÍLIV INVESTIC	36
4.7	VÝHLED DO BUDOUCNA	37
	ZÁVĚR	38
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	40
	PŘÍLOHY.....	43

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

ČSSR – Československá socialistická republika

RVHP – Rada vzájemné hospodářské pomoci

ES – Evropské společenství

EHS – Evropské hospodářské společenství

EU – Evropská Unie

USA – Spojené státy americké

GB – Velká Británie

NATO – Severoatlantická aliance

OECD – Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

UNESCO – United nations educational, scientific and cultural organization

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

INSEE – Institut National de la Statistique et des Études Économiques

SITC – Standard International Trade Classification

PHARE – Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies

ECU – European currency unit

EUR – euro (společná měna států Eurozóny)

USD – americký dolar (měna Spojených států amerických)

FOB – franco on board (vyplaceně na hranici)

CIF – cost, insurance and freight (náklady, pojištění)

HDP – hrubý domácí produkt

Úvod

Téma hospodářských vztahů mezi Českou republikou a Francií jsem si vybrala, protože studuji francouzštinu a zajímám se o historii i současné dění v této zemi. Zároveň mne ale zajímá i ekonomická pozice České republiky, a tak jsem chtěla své téma směřovat k popisu vzájemných česko-francouzských vztahů. Nechtěla jsem se však omezit pouze na současnou situaci a rozhodla jsem se pojmout tuto bakalářskou práci jako zachycení nejdůležitějších změn ve vývoji česko-francouzských vztahů. Jako zkoumané období jsem vybrala období od počátku 80. let do současnosti.

Cílem mé práce je tedy nastínit vývoj hospodářských vztahů mezi Českou republikou a Francií a to ve sledovaném období od roku 1980 do současnosti. Pokusím se v ní zachytit změny, které se ve vzájemné obchodní výměně udály během 80. let, po Sametové revoluci, v průběhu let 90., a samozřejmě situaci před vstupem a po vstupu do Evropské Unie. Protože je však toto téma velmi široké a rozsah bakalářské práce je omezený, ráda bych se věnovala hlavně nejpodstatnějším změnám.

Ve své práci budu čerpat převážně z dat Ministerstva průmyslu a obchodu a Českého statistického úřadu. Metodou vyhledávací a historickou se pokusím najít informace v pramenech publikovaných před rokem 1989. Pro zpracování konkrétních dat použiji metody analýzy a syntézy, ve výpočtech využiji metod statistických.

V první části bych ráda stručně charakterizovala obě zkoumané země z hlediska ekonomického a zaměřila se na kořeny vzájemných vztahů a tradiční obchodní artikly těchto zemí. V druhé části se budu zabývat situací před rokem 1989, tedy obdobím vztahů mezi tehdejší Československou socialistickou republikou a Francií. V tomto období bych se chtěla zaměřit nejprve na charakteristiku zahraničního obchodu v obou zemích zvláště, ráda bych přiblížila strukturu tehdejšího československého zahraničního obchodu. Dále se budu věnovat vzájemným vztahům mezi Českou republikou a Francií a překážkám vzájemného obchodu.

V části třetí, která bude pojednávat o období po Sametové revoluci do rozdělení Československa, se budu zabývat politickými a ekonomickými změnami v Československu po pádu komunistického režimu. Také stručně přiblížím vývoj ve Francii a vzájemný obchod Československa a Francie.

Část čtvrtá se pak bude týkat období od vzniku samostatné České republiky až do dnešní doby. V této části se zaměřím nejprve na události významné pro Českou republiku, jako například proces vyjednávání ČR o vstupu do EU, vstup České republiky do NATO a konečně vstup České republiky do Evropské Unie a Schengenského prostoru. Také představím nejdůležitější události ve vývoji hospodářské a politické situace ve Francii a podstatné rysy francouzského zahraničního obchodu během tohoto období. Dále popíši hlavní aspekty vzájemné obchodní výměny mezi Českou republikou a Francií, jak ve struktuře, tak v množství obchodovaného zboží, a zaměřím se i na příliv investic z Francie do České republiky.

Na závěr bych se ráda zamyslela nad budoucností vzájemných vztahů České republiky a Francie. V nejbližších měsících budou tyto vztahy zcela jistě ovlivněny předsednictvím obou zemí v Evropské Unii a později také začleněním České republiky do Eurozóny.

Tato práce by mohla sloužit jako určitý vhled do vzájemných vztahů mezi Českou republikou a Francií nebo jako pomůcka k porozumění současné situaci v česko-francouzských vztazích. Mohla by být brána jako zajímavé porovnání vzájemné obchodní výměny mezi Českou republikou a Francií před Sametovou revolucí, před vstupem České republiky do Evropské Unie a po jejím vstupu. Tato práce by také mohla pomoci při odhadech budoucí situace ve vzájemných česko-francouzských vztazích nebo posloužit jako úvod do hlubší analýzy těchto vztahů.

1. Stručná charakteristika zemí

Hospodářská a politická situace v obou sledovaných zemích prošla v posledních 50 letech odlišným vývojem, který ovlivnil současný stav. Francie je jednou z nejvlivnějších evropských zemí a největším zemědělským producentem v rámci Evropské Unie. Česká republika prošla v 90. letech transformací na zemi demokratickou a od té doby se začleňuje do evropského dění, kam odnepaměti patřila.

1.1 Česká republika

Česká republika s 10,3 miliony obyvatel zaujímá strategickou polohu ve středu Evropy, díky které byla vždy předmětem zájmu ostatních států, ať již za Rakouska-Uherska nebo během druhé světové války či po ní. Ve druhé polovině 20. století byla součástí tzv. východního bloku a její obchodní orientace se soustředila především na členské země Rady vzájemné hospodářské pomoci.

V posledních 25 letech prošla Česká republika podstatnými změnami, které zcela změnilly její politickou, sociální a ekonomickou strukturu, tedy i její zahraniční obchod. Z centrálně plánované ekonomiky se v průběhu 90. let začala utvářet ekonomika tržní; bylo potřeba přeorientovat český zahraniční obchod ze zemí sovětského bloku k zemím západní Evropy a k ostatním tržním ekonomikám. Tedy zcela změnit tradiční partnery obchodu, se kterými Česká republika během více než 40 let komunistického režimu udržovala obchodní styky.

V 90. letech se kromě obchodní orientace směrem k západním zemím začal projevovat i zájem České republiky o vstup do mezinárodních organizací. V roce 1995 se Česká republika stala členem WTO, v roce 1997 se stala oficiální kandidátskou zemí Evropské Unie, 12. března 1999 vstoupila do NATO. Zatím nejdůležitějším integračním krokem byl vstup České republiky do Evropské Unie, kam vstoupila spolu s dalšími devíti zeměmi 1. května 2004.

1. ledna 2008 se Česká republika zapojila spolu se Slovenskem, Polskem, Maďarskem a Kypru do Schengenského prostoru a dalším významným krokem, který Českou republiku čeká, bude její vstup do eurozóny, tedy přijetí společné evropské měny. Na

rozdíl od Slovenska nemá Česká republika stanoveno přesné datum přijetí, v současné době se spekuluje o roce 2012.

Jisté však je, že se pozice České republiky a povědomí o ní v zahraničí neustále zlepšují, což dokazují nejen makroekonomické ukazatele, ale také rostoucí zájem zahraničních turistů. V roce 2009 bude poprvé Česká republika na půl roku předsedat Evropské Unii, což bude pro naši zemi velmi důležitou událostí.

1.2 Francie

Francie s více než 60 miliony obyvatel je tradičně jednou z nejdůležitějších zemí Evropy a patří mezi nejstarší členské státy Evropské Unie. Francouzi tvoří necelých 14 % obyvatel Evropské Unie¹, což řadí Francii na druhé místo v počtu obyvatel, za Německo a před Velkou Británií. Je také sídlem významných mezinárodních institucí – ve Štrasburku sídlí Evropský parlament, v Paříži má své sídlo OECD a UNESCO.

Ve světové historii hrála Francie vždy velmi důležitou roli, byla centrem revolučních myšlenek, které ovlivnily vývoj v celé Evropě, kolébkou literatury a umění. Ve druhé polovině 20. století se začal projevovat pokles vlivu Francie, což souviselo i s rozpadem francouzské koloniální soustavy. V roce 1945 vyhlásil Ho Či Minh nezávislost v Indočíně, v 60. letech čelila Francie obrovskému tlaku svých afrických kolonií. V roce 1956 uznala Francie nezávislost Maroka a Tuniska, v roce 1962 pak nezávislost Alžírsko. V roce 1982 byla země v rámci decentralizačních snah rozdělena do 22 regionů, 96 krajů, 329 okresů, 3876 kantonů a 36 565 obcí, toto rozdělení platí dodnes².

Státním zřízením Francie je republika, roku 1958 vyhlásil Charles de Gaulle 5. republiku, jejíž ústavu schválili francouzští obyvatelé referendem. V čele státu stojí prezident, který je nejvyšším představitelem výkonné moci. Prezident jmenuje premiéra, který sestavuje vládu, a je to také prezident, kdo předsedá vládním schůzkám v Elysejském paláci. Hlavou moci zákonodárné je parlament, který se skládá z Národního shromáždění (Assemblée nationale) a Senátu (Sénat).

¹ INSEE [16]

² Machková, H. (2001) [7]

Na tvorbě HDP se největším procentem podílí terciární sektor (70 %), který zaměstnává 65 % pracovních sil; 20,1 % HDP tvoří průmysl a 3,3 % zemědělství.³ Přesto je Francie největším zemědělským producentem v rámci Evropské unie, 4. největším na světě a 2. největším exportérem zemědělských výrobků vůbec. Hlavními vyváženými zemědělskými komoditami jsou minerální vody (ve kterých zaujímá Francie 1. místo na světě), vína (ve kterých se řadí na 2. místo na světě), sýry (kde je Francie na 2. místě na světě) a dále maso, cukr, kukuřice či brambory.⁴

V sektoru průmyslu má Francie velkou tradici v leteckém průmyslu, ve výrobě automobilů a pneumatik, je jedním z hlavních producentů železničního a zbrojního materiálu, skla, farmaceutických výrobků a především je hlavním světovým centrem módy a kosmetiky. Francie je také zemí s nejvyšším podílem jaderných elektráren na světě – jaderné elektrárny tvoří více než tři čtvrtiny z celkového počtu elektráren, dále je zde téměř 10 % tepelných a téměř 15 % vodních elektráren⁵. Průmysl se soustředí hlavně do okolí Paříže, kde se nachází nejvíce závodů a továren, dále do oblasti na východě Francie (Alsasko, Lotrinsko) a na severu (Pikardie), kde se těží hnědé a černé uhlí, a na jihozápad Francie, kde je soustředěn těžký průmysl, výroba pneumatik a automobilů.

V oblasti služeb má Francie prvenství v turistickém ruchu – Paříž je nejnavštěvovanějším městem světa. Za rok přivítá až 80 milionů návštěvníků, což je více než počet stálých obyvatel celé Francie. Francie má také po USA nejvíce ambasád a diplomatických zastoupení ve světě, jejich počet je 169. Francie je nejen jedním z největších zahraničních investorů, ale také jedním z největších příjemců zahraničních investic.

Francie je zemí, která se výrazně podílí na světovém dění a je členem prakticky všech mezinárodních organizací. Je zakládajícím členem Evropské Unie a dlouhodobě jejím druhým největším přispěvatelem po Německu. V rámci Evropské Unie se Francie řadí spíše ke konzervativním zemím, v roce 2005 to byla právě ona, kdo v referendu zablokoval přijetí euroústavy (proti se vyjádřilo i Nizozemí). Kromě členství v Evropské Unii je Francie členem například Organizace pro ekonomickou spolupráci

³ Sidwell, D., Benitez, M., Kavanagh, B. (1999) s. 54 [3]

⁴ tamtéž

⁵ tamtéž

a rozvoj (od r. 1961), NATO (od r. 1949), OSN (od r. 1945), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (od r. 1975) a v neposlední řadě je Francie členem G 8 (od r. 1975).

1.3 Hlavní aspekty vzájemného obchodu

Česká republika jako tradičně spíše průmyslově orientovaná země vyvážela a vyváží do Francie především stroje a dopravní zařízení. Před rokem 1989, kdy byl zahraniční obchod regulován státem, byly tyto vývozy kryty například dovozem jiných strojních zařízení, chemických produktů a luxusních francouzských výrobků – vín, produktů módy a kosmetiky. Po uvolnění poměrů v Československu se vzájemný obchod rozšířil prakticky do všech oblastí. Obchodní bilance s Francií byla po roce 1989 dlouho záporná, v roce 2005 skončila poprvé kladně a v současné době patří Česká republika mezi 20 nejvýznamnějších francouzských dovozců.⁶ Dlouhodobě zápornou obchodní bilanci má Česká republika s Francií v oblasti chemikálií a potravin, největší objemy obchodu se realizují v oblasti strojů a dopravních prostředků.

Po roce 1989 se na český trh začaly implantovat francouzské společnosti, které nákupem akcií více či méně prosperujících českých závodů získaly většinový podíl a postupně je přetvořily na své podniky. V současné době operuje na trhu asi 400 francouzských společností, které zaměstnávají přibližně 70 000 lidí.⁷

Významnými společnostmi na českém trhu jsou například potravinářská společnost Danone, která byla jedním z prvních investorů v České republice, Bongrain, Saint Gobain, Suez, Veolia, Vinci nebo Sodexo. Největší francouzskou investicí v České republice v oblasti automobilového průmyslu je společnost TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobiles), která byla založena v roce 2002 a jejíž továrna v Kolíně začala vyrábět v roce 2005. Největší francouzskou investicí v terciárním sektoru je podíl francouzské Sociétés Générale v Komerční bance.

⁶ Český statistický úřad [22]

⁷ Agentura CzechInvest [24]

2. Vztahy Československa a Francie v 80. letech

Ve sledovaném období, tedy od roku 1980 do roku 1989, byla dnešní Česká republika součástí Československé socialistické republiky, a proto dále komentovaný vývoj hospodářské situace bude platit i pro celé Československo. Část dat použitých v této části práce vychází z pramenů publikovaných před rokem 1989, tedy z doby, kdy stát zasahoval do oficiálních publikací a kontroloval jejich obsah. O věrohodnosti těchto dat bylo často pochybováno⁸, to však není úkolem této práce.

Potřebná data o vzájemném obchodu mezi Československem a Francií v 80. letech mi poskytl referent z ministerstva průmyslu a obchodu pan Ing. Tibor Chochula. Umožnil mi přístup ke statistice vzájemného obchodu České republiky a Francie od roku 1986 do roku 2007 (viz. příloha č. 1 a 2). Informace o objemech a struktuře obchodovaného zboží z doby před rokem 1986 nejsou bohužel dostupné v elektronické podobě, ale jsou uloženy v archivech a studentům k nim není umožněn přístup. Proto všechna data za léta před rokem 1986 pocházejí z publikací vydaných před rokem 1989. Statistika obchodu s Francií je v letech 1986-1992 přepočítána pouze pro Českou republiku. „Rozdělení statistik na ČR a SR bylo uděláno uměle, a to podle sídla posledního dodavatele a prvního odběratele, tedy podle podniků zahraničního obchodu.“⁹ Ve všech případech, kdy v textu uvádím „Česká republika*“, se jedná o data přepočítaná a tedy platná pro Českou republiku.

2.1 Zahraniční obchod Československé socialistické republiky

Zahraniční obchod Československé socialistické republiky byl od roku 1948 v takřka výhradní kompetenci státu, existoval zde státní monopol zahraničního obchodu. Zákon o zahraničním obchodu byl však schválen až 10. dubna 1980, kdy vznikl zákon č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím, který spolu se zákonem

⁸ Turek, O. (1995) s. 25 [12]

⁹ Ing. Tibor Chochula, přímý kontakt.

č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství, zastřešil celý systém vnějších ekonomických vztahů ČSSR.¹⁰

Centrálním plánováním zahraničního obchodu Československé socialistické republiky se zabývala vláda, ústředním orgánem zahraničního obchodu bylo Federální ministerstvo zahraničního obchodu. Mezi jeho hlavní funkce patřilo uzavírání obchodních a platebních dohod s ostatními státy, plánování činnosti organizací zahraničního obchodu a provádění kontroly výsledků zahraničního obchodu. Dalšími pomocnými orgány Federálního ministerstva zahraničního obchodu byly Ústřední celní správa, Výzkumný ústav vnějších ekonomických vztahů, Institut zahraničního obchodu, Československá obchodní a průmyslová komora a Mechanizační ústředna zahraničního obchodu. Konkrétní realizaci zajišťovaly tzv. organizace zahraničního obchodu, které tvořily:

- *podniky zahraničního obchodu* (Artia, Československá keramika, Ferromet, Jablonex, Kovo, Ligna, Merkuria, Metalimex, Motokov, Omnia, Omnipol, Pragoexport, Pragoinvest, Strojexport, Simex, Škoda export, Drevoúnia)
- *akciové společnosti* (Centrotex, Exico, Chemapol Praha, Chemapol Bratislava, Petrimex, Karametal, Koospol, Martimex, Skloexport, Slovart, Technoexport Praha, Technopol Bratislava, Strojimport)
- *organizace zahraničního obchodu specializované podle služeb* (Brněnské veletrhy a výstavy, Rapid, Čechofrakt, Čs. námořní plavba, Inspekta, Polytechna, Transakta, Tuzex, Incheba)
- *organizace zastupující zahraniční firmy v ČSSR* (Efektim, Intertal, Mercanta, Media, Phoenix, Pragent, Rephachem, Intersim, Tradex, Uniflux, Zenit)¹¹

Významnou část československého zahraničního obchodu tvořil obchod výměnný a vázaný, kdy byl československý vývoz do určitého státu kryt odpovídajícím dovozem z tohoto státu do Československa. Tímto způsobem bylo dosahováno vyrovnané obchodní bilance. Dále byly uzavírány kooperační dohody, které se sice

¹⁰ Nykryn, J. (1988) s. 63 [9]

¹¹ tamtéž, s. 81

v první řadě uzavíraly s členskými zeměmi RVHP, ale Československo uzavřelo tyto dohody také s některými západními zeměmi. Na prvním místě v počtu dohod figurovala Německá spolková republika, dále Rakousko a na třetím místě Francie. Takovou kooperací byla například kooperace TOS Hostivař s francouzskou společností Construction de Clichy, nebo německou společností Wendt, rakouskou společností Heid či italskou společností Alpa.¹²

Vzhledem k příslušnosti ČSSR k RVHP se zahraniční obchod Československa orientoval především na ostatní členské státy. V roce 1989 směřovalo 55,5 % zahraničního obchodu do členských zemí RVHP, zatímco do vyspělých ekonomik směřovalo pouze 31,1 %¹³. Obchod se zeměmi RVHP se řídil pětiletými obchodními dohodami o vzájemných dodávkách zboží a ročními protokoly určenými k jejich realizaci. Obchod se západními ekonomikami probíhal na základě obchodních dohod s konkrétními západoevropskými státy, které však během 70. let vypršely a až do poloviny let 80. nebyly obnoveny. Dále byl český dovoz do kapitalistických zemí omezen řadou množstevních kvót a objevily se i strategické seznamy zboží, jehož vývoz byl z kapitalistických do socialistických zemí včetně ČSSR zakázán úplně.¹⁴

2.2 Hospodářská situace ve Francii v 80. letech

Po příznivém období let 70., kdy francouzská ekonomika rostla až o 3 % ročně, se Francie na počátku 80. let potýkala s nízkým růstem ekonomiky (viz. tabulka č. 1), který byl zčásti dán následky ropných šoků v letech 1974 a 1979, zčásti pak vysokou nezaměstnaností a inflací, která dosahovala i dvojciferných hodnot. Nezaměstnanost ve Francii se během let 1978 - 1984 zdvojnásobila a proti 5,1 % nezaměstnaných v roce 1978 činil počet nezaměstnaných v roce 1984 8,8 % ekonomicky aktivního obyvatelstva¹⁵.

¹² Nykryn, J. (1988) s. 281 [9]

¹³ Havličková, M., Křesala, J. (1992) s. 32 [5]

¹⁴ Nykryn, J. (1988) s. 128 [9]

¹⁵ INSEE [19]

Tabulka č. 1: Růst HDP ve Francii

1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
1,7%	0,9%	2,4%	1,2%	1,5%	1,7%	2,5%	2,5%	4,6%	4,2%

Zdroj: [19]

Obchodní bilance Francie byla v celém sledovaném období 80. let záporná, jak je vidět v tabulce č. 2. V roce 1983 proběhla devalvace franku, která měla snížit rozdíly v růstu cen ve srovnání s ostatními zeměmi a stabilizovat frank vůči ostatním měnám. Francouzská vláda zavedla politiku, která měla snížit nezaměstnanost i inflaci, podpořit spotřebitelskou poptávku a pomocí dotací průmyslovým podnikům zvýšit jejich konkurenceschopnost.

Dalším opatřením, které mělo vést ke snížení nezaměstnanosti, bylo i zavedení 39-hodinového pracovního týdne a pátý týden placené dovolené navíc, což sice růst nezaměstnanosti poněkud zpomalilo, větší efekt však neukázalo. Ke zlepšení došlo až roku 1984, kdy domácnosti omezily sklon k úsporám a díky jejich spotřebě pak francouzská ekonomika rostla až do začátku 90. let.

Tabulka č.2: Obchodní bilance v procentech HDP ve Francii

1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
-2,0%	-2,2%	-3,2%	-1,1%	-0,5%	-0,9%	-0,5%	-1,2%	-1,0%	-1,2%

Zdroj: [19]

Na počátku 80. let začalo zestátnění některých francouzských podniků, zákon z 11. února 1982 připravoval znárodnění především průmyslových a bankovních společností. Toto znárodnění, které probíhalo v průběhu celých 80. let a i počátkem let 90., se týkalo 5 průmyslových společností, 39 bank a 2 finančních společností. Mezi těmito společnostmi byly například Saint-Gobain (1987), Rhône-Poulenc (1993), Crédit du Nord (1987), Compagnie financière de Suez (1987).¹⁶ V druhé polovině 80. let pak započala francouzská vláda s novou privatizací státních podniků, které v roce 1986 čítaly až 3500 podniků a zaměstnávaly více než 2,35 milionu zaměstnanců.¹⁷

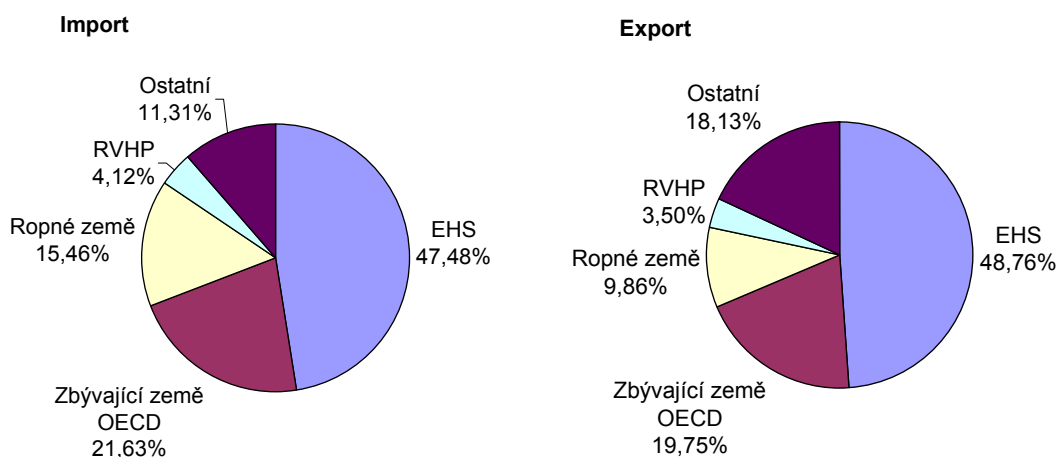
¹⁶ INSEE [17]¹⁷ tamtéž

Dovoz Francie

V důsledku stagnace francouzské ekonomiky na počátku 80. let se snížila i hodnota zahraničního obchodu – v roce 1982 se Francie řadila v hodnotě dovozu na 4. místo na světě za USA, Německou spolkovou republiku a Japonsko. Celková hodnota francouzského dovozu činila v roce 1982 115,6 miliard dolarů. Hlavními dováženými komoditami byly energie, především ropa, dále strojní zařízení, chemické výrobky a spotřební zboží. Z grafu č. 1 je patrné, že ze zemí RVHP pocházelo pouze 4,1 % francouzského dovozu.¹⁸

Graf č. 1: Teritoriální struktura francouzského dovozu a vývozu v roce 1982

(více viz. příloha č. 3 a příloha č. 4)

Zdroj: vlastní zpracování; INSEE, Tableaux de l'économie française 1983, 1984; [4]

Vývoz Francie

V oblasti francouzského vývozu došlo také ke snížení objemů exportovaného zboží – v roce 1982 se Francie řadila v žebříčku hodnot světového exportu na 5. místo s exportem v hodnotě 92,1 miliard dolarů. Hlavními vyváženými komoditami byly především chemické produkty (15 % celkového vývozu), zemědělské a potravinářské výrobky, automobily a také investiční statky, které tvořily až čtvrtinu francouzského vývozu. Teritoriální struktura francouzského exportu je znázorněna grafem č. 1.

¹⁸ Jelínková, V., Rýdlová, I. (1986) s. 35 [4]

2.3 Vzájemný obchod v 80. letech

V obchodních vztazích se projevovala odlišná obchodní orientace obou zemí. Československá socialistická republika obchodovala převážně s ostatními socialistickými zeměmi, zatímco Francie se soustředila na své nejbližší evropské sousedy. Vzájemný obchod byl omezen řadou obchodních dohod.

2.3.1 Vztahy Československa a Evropského společenství

Vývoz Československé socialistické republiky do průmyslově vyspělých zemí se v 80. letech pohyboval pouze kolem 16 % z celkového československého vývozu, vývoz do zemí Evropského společenství představoval asi 10 % z celkového exportu.¹⁹ Hlavními vyváženými komoditami na západoevropské trhy byly ocel, textil, sklo, chemické výrobky, obuv a potraviny (více viz. přílohy č. 5, 6). Všechny tyto produkty však byly zatíženy vysokými cly a dovozními kvótami, kterými se západoevropské země před levnějšími výrobky ze socialistického bloku chránily. Dovoz Československé socialistické republiky z průmyslově vyspělých států činil v roce 1986 15 % celkového československého dovozu a do roku 1989 stoupl na 19 %.²⁰

Od 70. let probíhala mezi státy RVHP a Evropským společenstvím jednání o bilaterálních dohodách. První takovou bilaterální dohodu uzavřelo s ES Rumunsko; Československo spolu s Maďarskem a Polskem uzavřelo v roce 1977 dohodu o obchodu s textilními výrobky, kterou pak státy po pěti letech obnovovaly (1981, 1986). Pro ČSSR byla velmi významnou oblastí regulovanou bilaterálními dohodami oblast ocelářského průmyslu. Československo bylo v roce 1978 první socialistickou zemí, která dohodu o obchodu s výrobky ocelářského průmyslu uzavřela. ES se dohodlo se socialistickými státy na minimálních cenách a uvalení množstevních kvót.

V ostatních oblastech československého vývozu se Evropské společenství často uchýlovalo k antidumpingovým opatřením. Počet těchto antidumpingových řízení byl v případě československých firem nejvyšší ze všech zemí střední a východní Evropy, jak je patrné v tabulce č. 3.

¹⁹ Habigová, M. (1990) s. 16 [13]

²⁰ tamtéž

Tabulka č. 3: Antidumpingová řízení iniciovaná Komisí v letech 1981-1985

	1981	1982	1983	1984	1985
ČSSR	8	5	3	4	1
Polsko	6	1	1	4	1
Maďarsko	5	1	1	4	1

Zdroj: Eurostat, 1990 [8]

Obchod se zemědělskými produkty byl nejproblematictější odvětvím a to z toho důvodu, že tato oblast byla tradičně ze strany zemí Evropského společenství velmi chráněna. Československo však nepatřilo k tradičním exportérům zemědělských produktů, nebylo tedy tímto protekcíonismem zasaženo tolik jako ostatní socialistické země, například Maďarsko, Polsko, Rumunsko nebo Bulharsko. V roce 1980 byla mezi Evropským společenstvím a Československem dojednána dohoda o obchodu se skopovým a kozím masem, která byla prodloužena znovu v letech 1982 a 1984.

Osmdesátá léta byla obdobím znovuoživení kontaktů mezi zeměmi RVHP a Evropským společenstvím, což souviselo i s uvolněním poměrů v Sovětském svazu. V březnu roku 1985 se novým generálním tajemníkem Komunistické strany Sovětského svazu stal Michail Gorbačov, který zlepšení vztahů se západní Evropou podporoval. Rostoucí význam spolupráce s Evropským společenstvím byl dán také zhoršující se ekonomickou situací socialistických zemí, jejichž technologická zaostalost se začala projevovat i v poklesu exportu do ES. Československý podíl na celkovém importu Evropských společenství klesl z 0,7 % v roce 1975 na 0,4 % v roce 1988.²¹

Bilaterální jednání o spolupráci se socialistickými zeměmi byla zahájena roku 1986 a Československo bylo mezi prvními účastníky těchto jednání. Dokladem rozvíjející se spolupráce mezi státy Evropského společenství a členy RVHP se pak stala deklarace, která byla podepsána 26. června 1988 v Lucemburku. Přijetí této deklarace výrazně usnadnilo jednání o dalších bilaterálních obchodních dohodách – Maďarsko uzavřelo takovou dohodu jako první v září, Československo pak v prosinci. Dohoda o obchodu průmyslovými výrobky byla uzavřena na dobu 4 let a jejím cílem bylo odstraňování dovozních množstevních kvót pro české exportéry a usnadnění přístupu na trh západoevropským subjektům.

²¹ Marek, D. (2006) s. 87 [8]

Československá dohoda však byla oproti dohodě maďarské značně užší a omezila se pouze na obchodní výměnu, zatímco dohoda s Maďarskem upravovala celkové vztahy Evropského společenství a Maďarska. Tento rozdílný přístup byl dán především politickým klimatem v Maďarsku, které bylo mírnější než v Československu a byly zde nastartovány reformní kroky k nastolení demokracie. Politický režim v ČSSR patřil naopak k nejkonzervativnějším režimům uvnitř RVHP a to se v dohodě s Evropským společenstvím projevilo.

2.3.2 Vzájemné česko-francouzské vztahy v 80. letech

Vztahy mezi Československem a Francií byly v politické rovině na velmi chabé úrovni – v roce 1979 byli z ČSSR vyhoštěni pracovníci vojenské sekce francouzské ambasády v Praze, protože se postavili za Václava Havla, Jiřího Dientsbiera a ostatní odpůrce komunistického režimu. Francie se v 80. letech stala častým útočištěm československých emigrantů a umělců, kteří pak ve Francii zůstali a jsou dnes považováni Francouzi za „domácí“, například Milan Kundera, Jiří Kolář.

V roce 1981 byla ve Francii založena nevládní organizace Asociace Jana Husa, která měla podporovat české emigranty, organizovat cesty francouzských umělců a studentů do Prahy, ale také šířit noviny a audionahrávky a finančně podporovat samizdatová nakladatelství. V prosinci roku 1988 přijel na oficiální návštěvu Československa francouzský prezident François Mitterand. Sešel se s tehdejším československým prezidentem Gustávem Husákem, kterého vybídl k nastartování změn v zemi. Mitterand se však sešel také s Václavem Havlem a zástupci českého disentu; toto setkání bylo prvním oficiálním uznáním českého disentu vůbec.²²

2.3.3 Obchodní vztahy

V 80. letech upravovaly vzájemné vztahy mezi Československem a Francií dvě bilaterální dohody. Byla to dohoda o spolupráci v oblasti justice, která byla oběma státy podepsána 10.5.1984, a dohoda o kooperaci v oblasti průmyslu a technologií, která byla podepsána 23.1.1986.²³

²² Ministère des affaires étrangères [21]

²³ tamtéž]

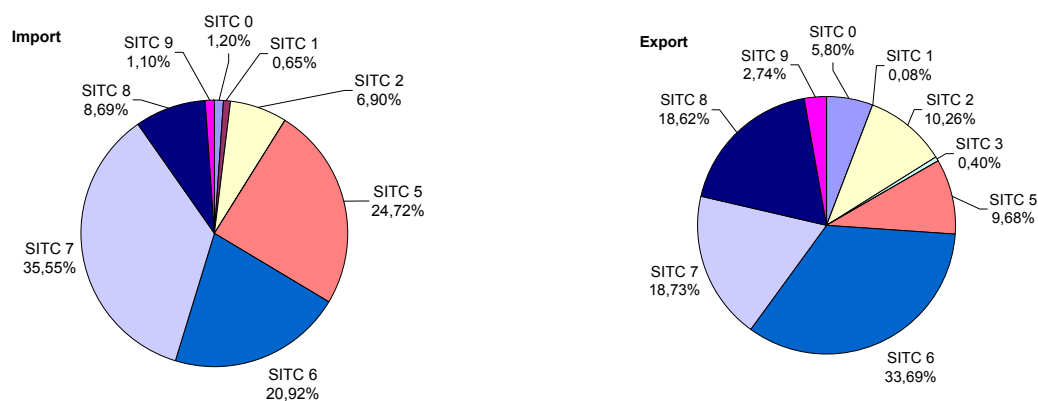
Co se týče postavení Francie v československém zahraničním obchodě, v rámci zemí ES byla Francie v 80. letech 3. nejvýznamnějším obchodním partnerem Československa. Na prvním místě figurovala Německá spolková republika a na místě druhém Velká Británie. Přestože obchod s vyspělými zeměmi se neustále zvyšoval, v celkovém zahraničním obchodě Československa představoval jen malou část (viz. příloha č. 4).

Dovoz z Francie

V 80. letech dovážela Česká republika* z Francie hlavně stroje a dopravní prostředky, které tvořily více jak třetinu francouzského importu. Dalšími důležitými komoditami, jak je patrné z grafu č. 2, byly chemikálie, které tvořily jednu čtvrtinu dovozu a dále tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu.

Graf č. 2: Komoditní struktura č. exportu do Francie a fr.importu do České republiky*

(v roce 1986)

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

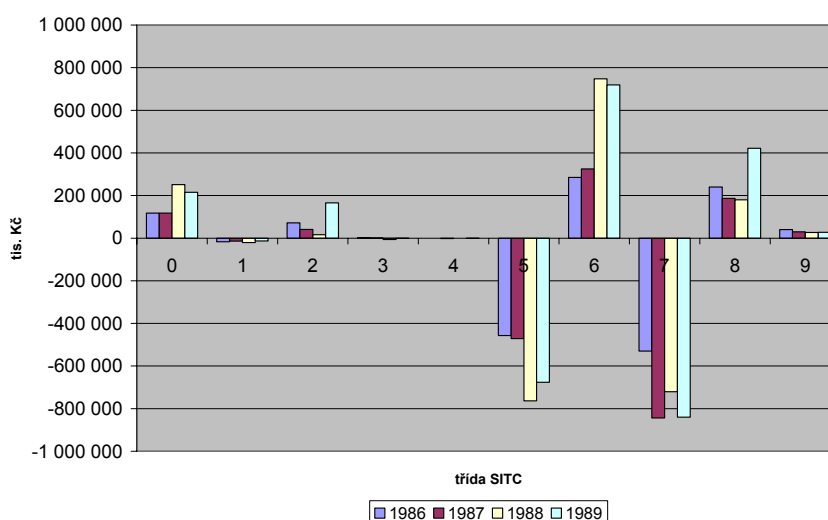
Vývoz do Francie

Hlavní exportní komoditou, kterou Česká republika* do Francie vyvážela, byly tržní výrobky tříděné podle materiálu, které tvořily třetinu československého vývozu. Téměř pětinu vývozu tvořily stroje a zařízení a také spotřební zboží. V menší míře pak Československo vyváželo do Francie chemikálie a surové materiály (více viz. graf č. 2).

Obchodní bilance

Obchodní bilance České republiky* a Francie byla v letech 1986-1988 pasivní, schodek se pohyboval v řádech stovek milionů československých korun. Výrazně zápornou bilanci měla Česká republika* v oblasti chemikálií a strojů a dopravních prostředků. Ta však byla částečně vyrovnávána přebytkem v oblasti potravin a živých zvířat, surových materiálů s výjimkou paliv a v oblasti tržních výrobků (viz. graf č. 3).

Graf č. 3: Obchodní bilance České republiky* podle tříd SITC (1986 – 1989)

Legenda:

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

3. Vztahy Československa a Francie na přelomu 90. let

Listopadem roku 1989 začíná nová etapa ve vzájemných česko-francouzských vztazích. Díky pádu komunistického režimu nastartovalo Československo sérii reformních kroků, které v zemi nastolily demokracii. V Praze byla znovu obnovena činnost Francouzského Institutu a byla zde také založena pobočka Francouzského ústavu pro výzkum ve společenských vědách (CEFRES).

3.1 Hospodářská a politická situace v Československu (1989-1993)

Sametovou revolucí 17. listopadu 1989 vyvrcholila krize, která byla v Československu patrná již od začátku roku 1989. Začal proces transformace politického režimu z komunistického na demokratický a přechod z centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství. Už na počátku prosince byla sestavena první demokratická vláda a 29. prosince se stal prezidentem republiky Václav Havel.

3.1.1 Politická situace

Již v prosinci roku 1989 byla také zahájena jednání s Evropskou Komisí o bližší spolupráci Československa a Evropského společenství, protože vnitřní poměry v Československu tuto spolupráci již umožňovaly. K podpoře restrukturalizace ekonomik v bývalých socialistických republikách ve střední Evropě byl vytvořen evropský fond PHARE, který měl pomoci přeorientovat obchod těchto zemí na západní trhy. Byl to zároveň také první krok k přípravě středoevropských zemí na vstup do Evropské Unie.

V roce 1992 již byly jasně patrné rozdíly mezi státy federace a začaly se projevovat tendence k odtržení Slovenska. V červenci roku 1992 začala jednání o konkrétním průběhu rozdělení obou zemí a 1.1.1993 došlo k definitivnímu rozdělení Československé federativní republiky na samostatnou Českou republiku a Slovenskou republiku. Toto rozdělení bývá ve světě často dáváno za příklad hladkého průběhu dělení republiky, neboť ani na jedné ani na druhé straně nedošlo k žádným větším nepokojům. Rokem 1993 tedy začíná historie samostatné České republiky.

3.1.2 Hospodářská situace, vztahy s ES

Po rozpadu socialistického bloku se Československo jako bývalá členská země RVHP potýkalo s problémem odbytu svých výrobků. Vzájemný obchod mezi členy RVHP se výrazně snížil, SSSR jako odbytíště přestal fungovat a zároveň západní trhy nebyly ochotny se zcela otevřít přílivu zboží z východu. Zatímco dovoz do ČSFR z vyspělých zemí se po roce 1989 výrazně zvýšil, československý vývoz do zemí západní Evropy se zvyšoval postupně. Mezi lety 1989 - 1992 byla obchodní bilance Československa a ES trvale záporná. Tento problém s odbytem výrobků se projevil i v ostatních postsocialistických zemích ve střední Evropě. V důsledku tohoto problému však došlo k prohloubení ekonomické spolupráce ČSFR, Polska a Maďarska, která později vyvrcholila podepsáním dohody o vytvoření Středoevropské zóny volného obchodu (CEFTA).

7. května 1990 byla také podepsána nová dohoda mezi Československem a Evropským společenstvím; ta byla svým obsahem velmi podobná dohodě, kterou s ES uzavřelo roku 1988 Maďarsko. *„Na rozdíl od předchozí dohody byl její součástí i harmonogram pro odstranění kvantitativních omezení vůči československému zboží a závazek k dalšímu prohloubení obchodní spolupráce.“*²⁴

Evropské společenství však nejednalo s bývalými komunistickými státy jako s celkem, ale vyjednávalo samostatně s každou ze středoevropských zemí. Československá federativní republika získala v lednu 1991 preferenční statut (GSP), který umožňoval bezcelní přístup na trh s průmyslovými výrobky a snížil tarify pro zemědělské produkty. Každému snížení dovozních bariér však předcházela dlouhá kola jednání, neboť „staré“ země ES, mezi nimi i Francie, se obávaly levnějších výrobků z bývalých socialistických zemí. Přesto byla 16. prosince 1991 podepsána Asociační dohoda s ČSFR, Maďarskem a Polskem, která měla za cíl postupné vytvoření zóny volného obchodu s jednotlivými zeměmi. *„Po vstupu dohody v platnost se Společenství zavázalo liberalizovat asi 70 % československého vývozu; československá strana si stanovila plné odstranění bariér pro 20-25 % dovozu z ES.“*²⁵ Proces ratifikace dohody se však díky rozdělení ČSSR prodloužil; přestože jak Česká tak i Slovenská republika měly zájem na vzájemné dohodě o rozdělení kvót

²⁴ Marek, D. (2006) s. 97 [8]

²⁵ tamtéž, s. 108

určených pro ČSFR. Ostatní členské země ES však ratifikaci oddalovaly, proto vstoupila v platnost až v roce 1995.

3.2 Hospodářská situace Francie na počátku 90. let

Francie se na počátku 90. let potýkala s nízkým růstem ekonomiky, který se v roce 1993 změnil v recesi (viz. tabulka č. 4). V zemi rostla nezaměstnanost a inflace, podniky se potýkaly s nedostatečnou poptávkou. Francouzská vláda hospodařila se stále rostoucím rozpočtovým schodkem, který v roce 1993 dosáhl 6 % HDP.²⁶

Tabulka č. 4: Tempo růstu hrubého domácího produktu v letech 1989 - 1993

1989	1990	1991	1992	1993
4,3%	2,5%	0,8%	1,3%	-1,5%

Zdroj: [10]

V letech 1990 a 1991 měla Francie zápornou obchodní bilanci, od roku 1992 se pak obchodní bilance vyvíjela kladně. Hlavní exportní komoditou ve sledovaném období byly stroje a dopravní zařízení, které tvořily více než třetinu francouzského vývozu; dalšími skupinami byly tržní výrobky tříděné podle materiálu a chemikálie. Stroje a dopravní zařízení figurovaly i jako hlavní dovozní artikl, na druhém a třetím místě pak byly tržní výrobky tříděné podle materiálu a chemikálie.

Hlavními obchodními partnery Francie byly přirozeně země Evropského společenství, do kterých směřovalo více než 60 % francouzského exportu. Z ES pak největší podíl směřoval do Německa (17,9 %) a dále do Velké Británie, Itálie, Belgie a Lucemburska. Největšími francouzskými dodavateli byli opět země ES, z nichž pocházelo 62,6 % dováženého zboží. Na tomto importu se největší částí podílelo Německo (17,8 %) a dále pak Itálie, Belgie, Lucembursko a Velká Británie²⁷.

²⁶ OECD Economic surveys (1995) s. 1 [10]

²⁷ tamtéž, s. 151

3.3 Obchodní vztahy České republiky* a Francie (1990-1992)

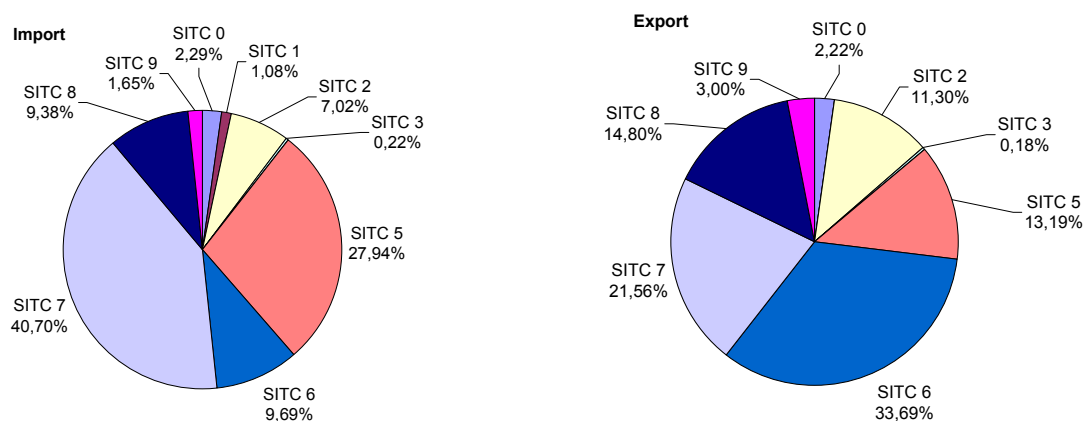
Po přechodu Československa na tržní hospodářství se podmínky vzájemného obchodu velmi usnadnily. Toto období je charakteristické rostoucími objemy obchodovaného zboží, které byly až dvojnásobně vyšší oproti předchozím letům. Neměnil se však pouze objem, ale i struktura obchodovaného zboží.

Dovoz z Francie

V oblasti francouzského importu do Československa můžeme v letech 1990 – 1992 pozorovat obrovský nárůst dováženého zboží. V roce 1992 byl dokonce francouzský dovoz více než třikrát vyšší oproti roku 1991. Hlavními dováženými komoditami v letech 1990-1992 byly stroje a dopravní zařízení, které tvořily přibližně 40 % celkového francouzského dovozu do České republiky* a jejich podíl v tomto období stále rostl. Další významnou dovozní komoditou byly chemikálie; jejich podíl na celkovém dovozu z Francie však klesal a to z 27,94 % v roce 1990 na 11,31 % francouzského dovozu v roce 1992. Komoditní struktura francouzského dovozu v roce 1990 je znázorněna grafem č. 4.

Graf č. 4: Komoditní struktura č. exportu do Francie a fr.importu do České republiky*

(v roce 1990)

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

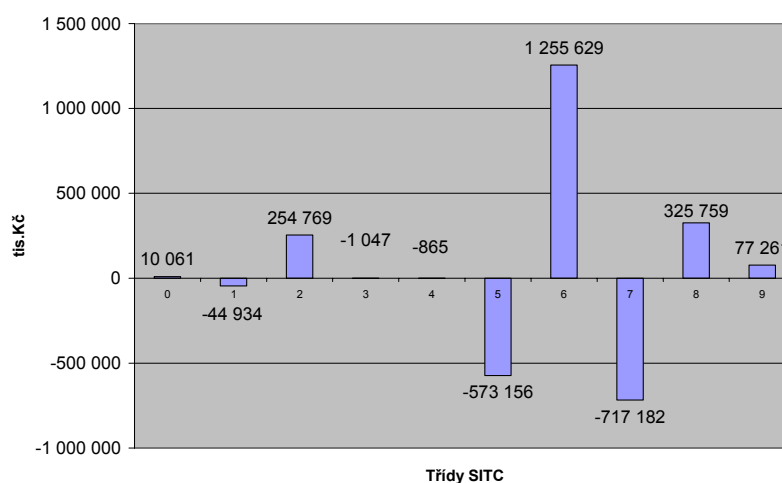
Vývoz do Francie

Český vývoz do Francie však rostl velmi pomalu. Hlavními exportními komoditami České republiky* do Francie ve sledovaném období byly tržní výrobky tříděné podle materiálu, které tvořily až třetinu českého vývozu (viz. graf č. 4). V tomto období také postupně rostl podíl strojů na českém vývozu do Francie, který se pohyboval kolem 20 %. Naopak vývoz surových materiálů s výjimkou paliv klesl z 11,3 % v roce 1990 na 7,87 % v roce 1992.

Obchodní bilance

Zatímco obchodní bilance s Francií se v roce 1989 a 1990 vyvíjela kladně, od roku 1991 byla trvale záporná a v roce 1992 skončila deficitem ve výši více než 12 miliard. Zdaleka nejvyšší deficit vykazovala Česká republika* v oblasti strojů a dopravních zařízení; tento deficit byl zčásti kryt vývozem tržních výrobků, avšak k vyrovnaní obchodní bilance nestačil. Dlouhodobě kladnou bilanci měla Česká republika* s Francií pouze v oblasti surových materiálů s výjimkou paliv a v oblasti tržních výrobků. Obchodní bilance v roce 1990 je znázorněna grafem č. 5.

Graf č. 5: Obchodní bilance České republiky* a Francie podle tříd SITC (1990)

Legenda:

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

4. Vztahy České republiky a Francie v letech 1993 - 2007

V této kapitole bych se ráda zaměřila na vývoj vzájemných vztahů České republiky a Francie od samotného vzniku České republiky až do dnešní doby. Přestože se jedná o dlouhé období, ráda bych ho pojala jako celek, neboť bych chtěla zachytit významné změny, které se v průběhu těchto 14 let odehrály.

Tato kapitola bude popisovat zahraniční obchod a vztahy s Francií v 90. letech, kdy v České republice stále ještě probíhaly transformační procesy, které zemi měly připravit na vstup do Evropské Unie. Dále situaci před vstupem České republiky do Evropské Unie a nakonec změny, které se ve vzájemných vztazích po vstupu Unie odehrály.

4.1 Proces přistoupení České republiky do Evropské Unie

Významným krokem evropských států směrem k zemím střední a východní Evropy byl Summit v Kodani, který se uskutečnil ve dnech 21. a 22. června 1993. Zde byla stanovena tři základní kritéria, která musí kandidátské země splňovat, aby mohly do EU vstoupit. „Staré“ členské země však neměly o přistupování jednotlivých zemí stejné představy – Německo dávalo přednost rozdělení kandidátských zemí do skupin podle vyspělosti, zatímco Francie požadovala jednotný přístup ke všem kandidátům.

V roce 1997 byly kandidátské země rozděleny na 2 skupiny – země, které jsou okamžitě připraveny ke vstupu do EU (ČR, Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Estonsko) a země, které ještě vyžadují pomoc ze strany EU (Slovensko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko, Bulharsko). Rozšiřovací rozhovory s EU byly oficiálně zahájeny dne 30. března 1998; probíhaly formálně pouze s vyspělejší skupinou. Díky postupnému snižování rozdílů mezi oběma skupinami bylo však na jaře roku 2000 jasné, že obě skupiny vstoupí do EU zároveň. Na summitu v Kodani, probíhajícím ve dnech 12. a 13. prosince 2002, bylo potvrzeno rozhodnutí rady, že 10 kandidátských zemí vstoupí do Evropské Unie dne 1. 5. 2004.

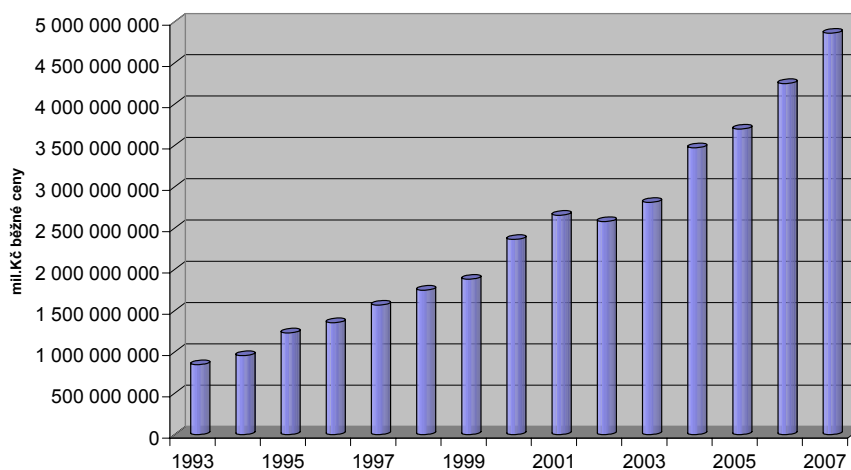
K podpisu přístupové smlouvy došlo 16. dubna 2003 v Athénách, čeští občané schválili přístup České republiky do Evropské Unie referendem. To probíhalo ve dnech 13. a 14. června 2003 a skončilo s výsledkem 77,33 % pro vstup do EU²⁸. Datem 1.5.2004 se tedy Česká republika, spolu se Slovenskem, Maďarskem, Polskem, Slovinskem, Lotyšskem, Estonskem, Litvou, Kypr a Maltou, stala právoplatným členem Evropské Unie a definitivně se tak zařadila k vyspělým zemím Evropy.

4.2 Zahraniční obchod České republiky v 90. letech

Od 1. 1. 1993 začíná historie samostatné České republiky. Období 90. let bylo obdobím ekonomických reforem, které měly České republice zajistit vstup do Evropské Unie. Po roce 2004 jsou v českém zahraničním obchodě patrné pozitivní změny jako zvýšení objemů obchodovaného zboží, zvýšení úrovně; k těmto změnám bezpochyby vstup české republiky do EU napomohl.

4.2.1 Bilance, obrat

Graf č. 6: Vývoj obchodního obratu v letech 1993 - 2007

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

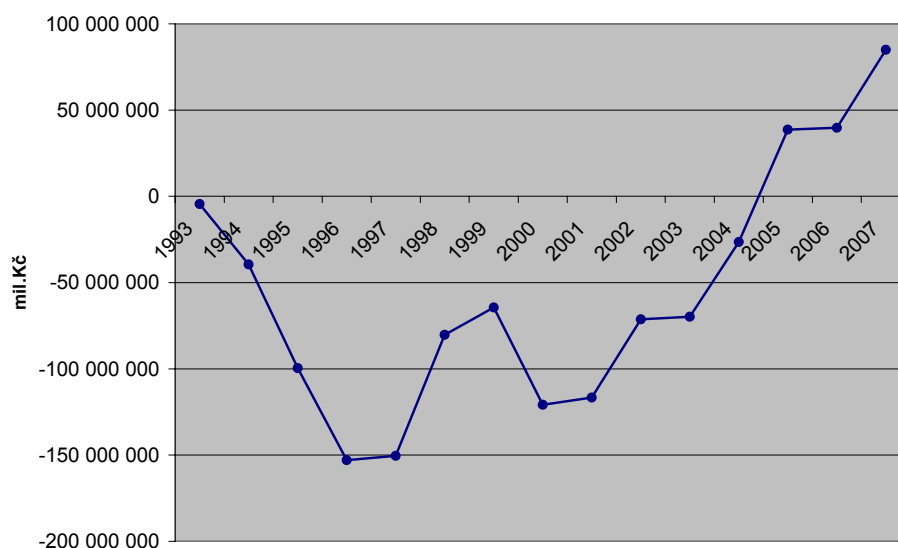
Z grafu č. 6 pozorujeme od roku 1993 rostoucí vývoz i dovoz zboží a služeb do ČR, objemy obchodovaného zboží se stále meziročně zvyšují, obrat zahraničního obchodu byl v roce 2007 téměř 6krát vyšší než v roce 1993. Vývoj obchodního obratu má po

²⁸ Marek, D. (2006) s. 166 [8]

celé sledované období vzestupnou tendenci, s výjimkou roku 2002, kdy se obchodní obrat snížil z 2 653 713 milionů na 2 580 531 milionů²⁹.

Až do konce roku 2004 byla však obchodní bilance České republiky záporná. V roce 2005 poprvé v historii samostatné České republiky převažoval vývoz nad dovozem a obchodní bilance se tak stala aktivní, jak je patrné v grafu č. 7.

Graf č. 7: Obchodní bilance v letech 1993-2007

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

Česká ekonomika od roku 1993 vykazuje meziroční nárůst dovozu a vývozu v průměru o 13,5 %. Největší nárůst exportu pozorujeme v roce 2004, kdy tempo růstu dovozu dosáhlo 25,66 % (více viz. příloha č. 7). Tento jev můžeme vysvětlit vstupem České republiky do EU a tím tedy i zlepšením vývozních podmínek. Největší meziroční nárůst importu byl zaznamenán v roce 1995 a to téměř dvojnásobně oproti roku 1994 (z 16,97 % na 33,58 %) a dále v roce 2000 (z 6,42 % na 27,62 %), kdy Česká republika vstoupila do NATO. Výjimku tvoří rok 2002, kdy došlo k poklesu dovozu i vývozu, což mohlo být ovlivněno například útoky na Světové obchodní centrum v New Yorku a následným dopadem této události na světovou ekonomiku.

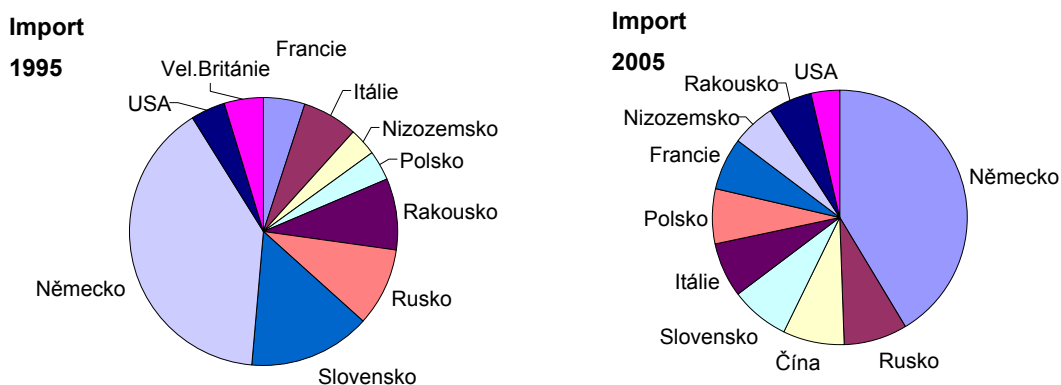
²⁹ Český statistický úřad [22]

4.2.2 Teritoriální struktura zahraničního obchodu

Největší objem dovozu a vývozu z České republiky směřuje přirozeně do Evropy. Dále můžeme od roku 1993 pozorovat výrazný růst dovozu z Asie, především tedy z Číny, který vrostl z 5 541 milionů Kč v roce 1995 na 94 102 milionů v roce 2005.³⁰ Od roku 1993 je naším nejvýznamnějším obchodním partnerem Německo, kam v roce 1995 směřovalo 37 % celkového exportu a také 31,5 % dovezeného zboží pocházelo z Německa. Procentní podíl obchodovaného zboží s Německem se pohybuje stále kolem 40%, avšak fyzický objem se zvýšil trojnásobně. V roce 2005 se mezi deseti nejvýznamnějšími dodavateli České republiky objevuje Čína.

Druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem České republiky je Slovensko, avšak jeho podíl na zahraničním obchodě ČR stále klesá. V roce 1993 činil český export na Slovensko 19,73 % z celkového českého vývozu, zatímco v roce 2000 to bylo už jen 7,68 %. Podobně je tomu u importovaného zboží – v roce 1993 pocházelo ze Slovenska 15,9 % celkového dováženého zboží, zatímco v roce 2000 už to bylo jen 6,01 %. Dalšími významnými obchodními partnery jsou Rakousko, Rusko, Itálie, Velká Británie, Francie, Nizozemí a Polsko. Trvale zápornou obchodní bilanci má Česká republika se Spojenými státy americkými, které byly 8. největším dodavatelem České republiky v roce 2000, a s Čínou, jejíž exporty do České republiky se stále zvětšují. Hlavní obchodní partneři ČR jsou znázorněni v grafech č. 8 a 9.

Graf č. 8: Největší importéři do ČR v letech 1995, 2005

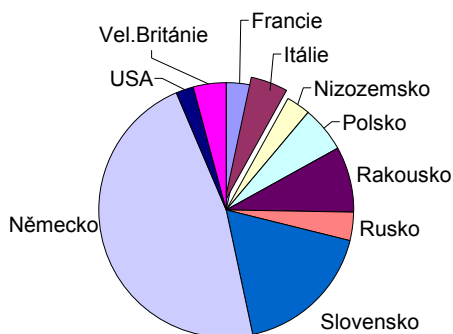

Zdroj: vlastní zpracování; [22]

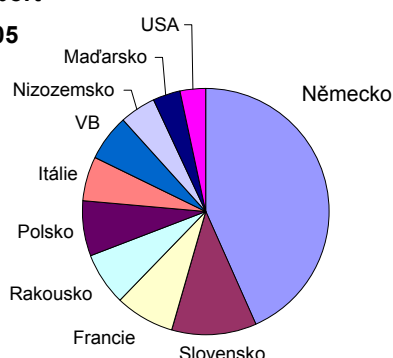
³⁰ Český statistický úřad [22]

Graf č. 9: Cílové země exportu ČR v letech 1995, 2005

**Export
1995**

**Export
2005**

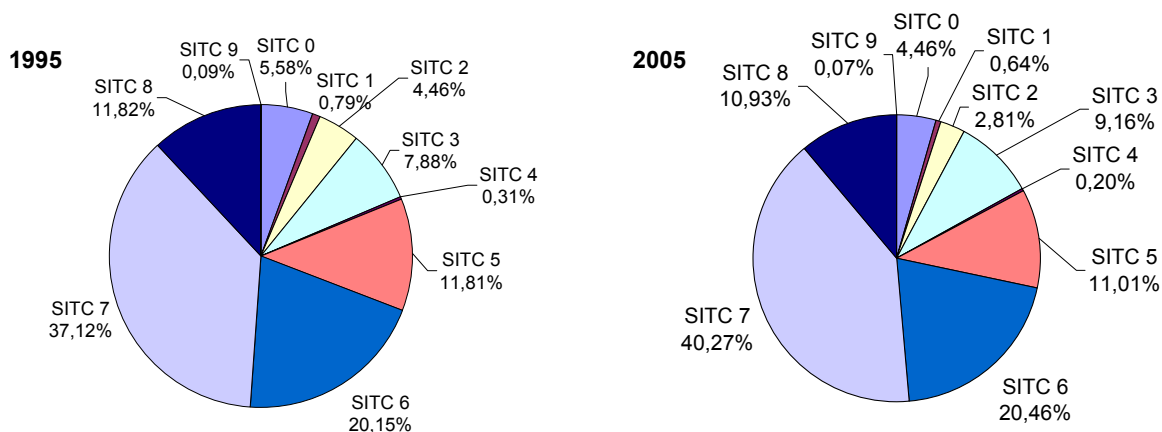

Zdroj: vlastní zpracování; [22]

4.2.3 Komoditní struktura zahraničního obchodu

Z grafu č. 10 je patrné, že nejvýznamnější položku českého dovozu tvoří od roku 1993 stroje a dopravní zařízení. Jejich podíl na celkovém dovozu je však stálý – pohybuje se kolem 40 %. Z grafu je zřetelné, že struktura českého dovozu se během sledovaného období příliš neměnila. Na druhém místě stále figurují tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu, dále chemikálie a průmyslové spotřební zboží.

Graf č. 10: Komoditní struktura českého dovozu

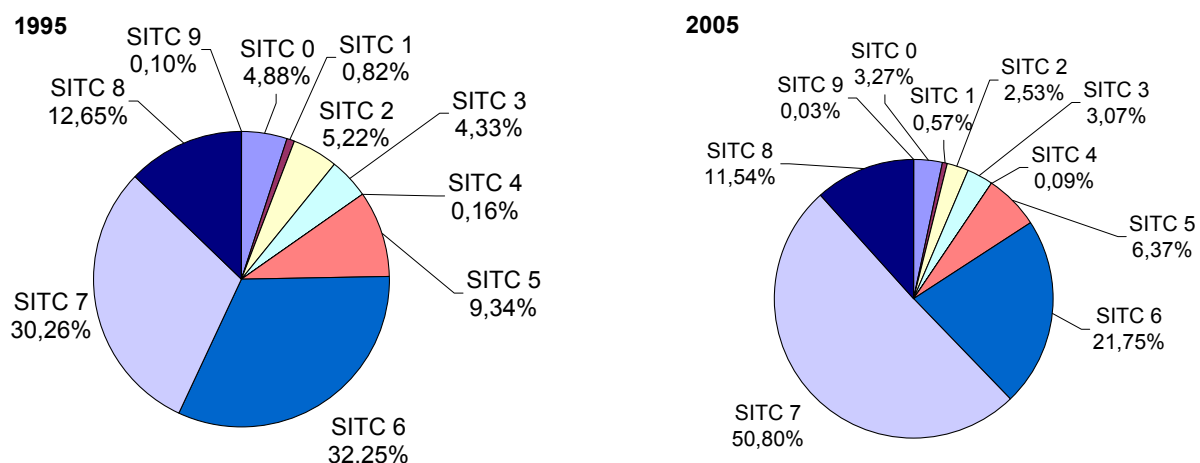

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

Naproti tomu struktura exportu se během sledovaného období měnila poměrně významným způsobem, což je zřetelně vidět z grafu č. 11. Nejvýznamnější komoditou českého vývozu v roce 1993 byly tržní výrobky tříděné podle materiálu, které představovaly téměř 30 % celkového vývozu. Jejich podíl však během sledovaného období stále klesal a v roce 2005 činil už jen 21,74 % vývozu. Naopak velmi významně vzrostl podíl exportu strojů a dopravních zařízení, které se v roce 1993 řadily na druhé místo s 29,01 % z celkového exportu. V roce 2005 již však jejich podíl činí více než polovinu z celkového českého vývozu. Dá se tedy říci, že český export je poměrně koncentrovaný, další významné položky českého exportu, spotřební zboží a chemikálie, činily v roce 2005 pouze 11,54 %, respektive 6,37 % z celkového vývozu.

Graf č. 11: Komoditní struktura českého vývozu

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

4.3 Vývoj hospodářské situace ve Francii

Francie je jednou z nejstarších členských zemí Evropské Unie a tradičně významným aktérem světového dění. Jejím dlouhodobým problémem je však přemíra byrokracie a nedostatečně pružné reakce na požadavky trhu. To je také nejčastější příčinou neúspěchu francouzské ekonomiky. Dalším zpomalujícím faktorem je poměrně vysoká účast státu ve velkých podnicích.

Ve Francii se v průběhu 90. let střídaly fáze hospodářské prosperity a poklesu, dlouhodobě se však Francie stále potýká s nedostatečným růstem ekonomiky. Ten se v letech 2002 - 2007 pohyboval jen kolem 1-2 %, což je pod průměrem Evropské Unie. Dalším problémem francouzské ekonomiky je vysoká nezaměstnanost, která se často blíží 10 %. Proti nezaměstnanosti mělo bojovat zavedení 35-hodinového pracovního týdne, které bylo zavedeno v roce 1998. Toto opatření mělo umožnit podnikům zaměstnat více lidí, jeho efekt je však diskutabilní.

4.3.1 Role státu ve francouzské ekonomice

Zákon z 19. července 1993 zahajuje druhou vlnu privatizací a během 90. let se částečně privatizovaly významné společnosti jako např. Renault, Air France, Bull nebo France Télécom. Zatímco v roce 1985 pracovalo ve státě vlastněných průmyslových podnicích 20 % zaměstnanců, v roce 2000 už to byla pouze 2 %. Francouzská vláda však nadále kontroluje významné společnosti v oblasti veřejné dopravy (SNCF, RATP), plynu a elektřiny (EDF, GDF) a v oblasti pošty a komunikací (La Poste, France Télécom). Podobná situace je i v České republice, i když česká vláda již uvažuje o dalším prodeji státních podniků.

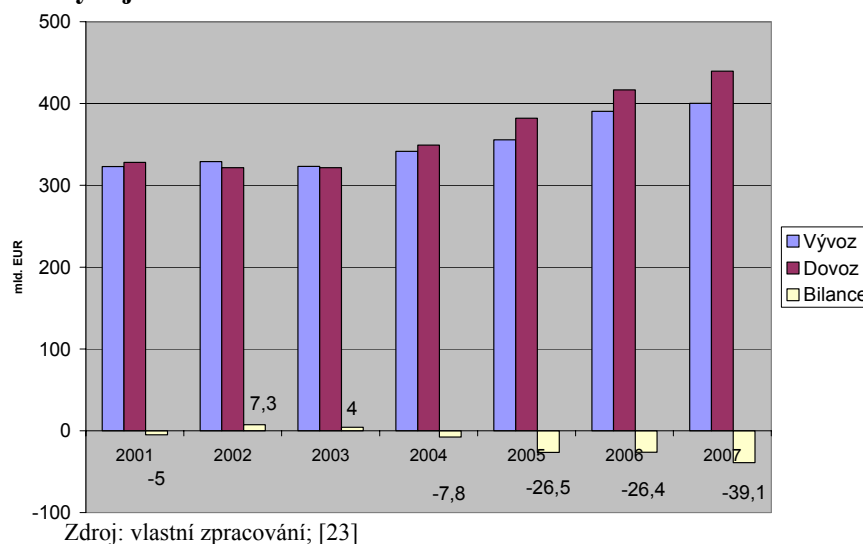
4.3.2 Zahraniční obchod Francie

Zahraniční obchod Francie se v posledních letech potýká se zápornou obchodní bilancí, jejíž deficit se stále zvětšuje (viz. graf č. 12). Z části je tato situace dána, jak již bylo řečeno výše, malou schopností francouzské ekonomiky pružně reagovat na požadavky trhu. A dalším důvodem je nevhodná orientace francouzského vývozu, který se soustředí spíše na země Evropy a méně na rozvíjející se trhy Asie. Proto

v roce 2007 skončila obchodní bilance s deficitem 39,1 miliard EUR, což je největší deficit, který byl v historii Francie zaznamenán.

Největší pasivní položkou francouzského deficitu jsou energie a suroviny; tento deficit dosáhl v roce 2007 výše 45,12 miliard EUR. Další významnou oblastí, kde má Francie pasivní saldo obchodní bilance, je zemědělství a potravinářský průmysl. Naopak přebytkem skončila bilance v oblasti strojů a dopravních zařízení, toto odvětví je taženo trojicí automobilových společností Peugeot, Citroën a Renault, a také společností Airbus. Tato odvětví však již nezaznamenávají takový růst jako v předchozích letech, proto k pokrytí deficitu z energií nestačí.

Graf č. 12: Vývoj obchodní bilance Francie v letech 2001-2007

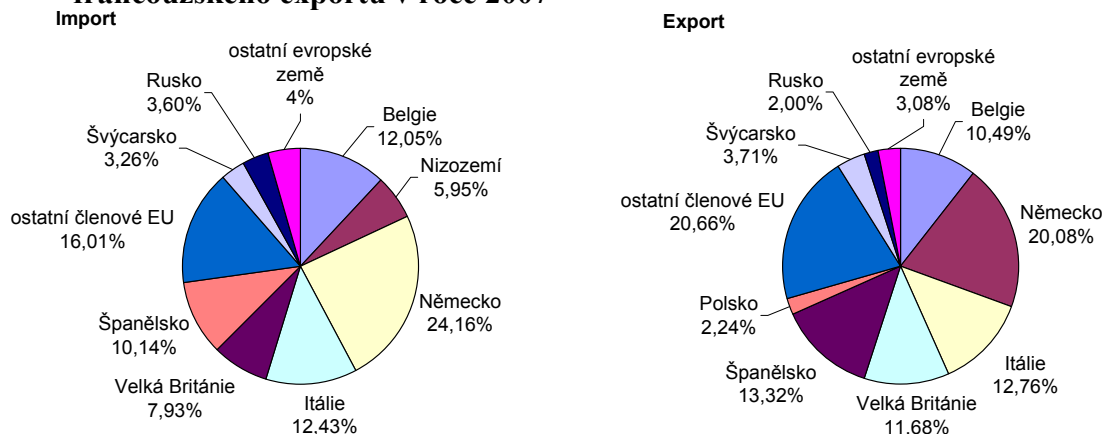

Teritoriální struktura francouzského zahraničního obchodu

Francie orientuje svůj zahraniční obchod tradičně do zemí Evropy, kam v roce 2007 směřovalo 71,05 % celkového francouzského exportu. Mezi nejvýznamnější obchodní partnery v rámci Evropy patří Německo, do kterého směřuje téměř pětina francouzského vývozu a pochází odtud téměř čtvrtina dovozu v rámci evropských zemí. Dalšími evropskými obchodními partnery jsou Španělsko, Itálie a Belgie, tedy nejbližší sousedé (viz.graf č. 13). S většinou vyspělých evropských zemí má však Francie zápornou obchodní bilanci, s „novými“ členskými zeměmi Evropské Unie si Francie zpočátku udržovala bilanci kladnou. Od roku 2005 skončila obchodní bilance s Českou republikou poprvé schodkem a v roce 2007 již byla francouzská obchodní bilance pasivní i se Slovenskem, Maďarskem a Litvou.

Graf č. 13: 10 největších dodavatelských zemí Francie a 10 největších destinací

francouzského exportu v roce 2007

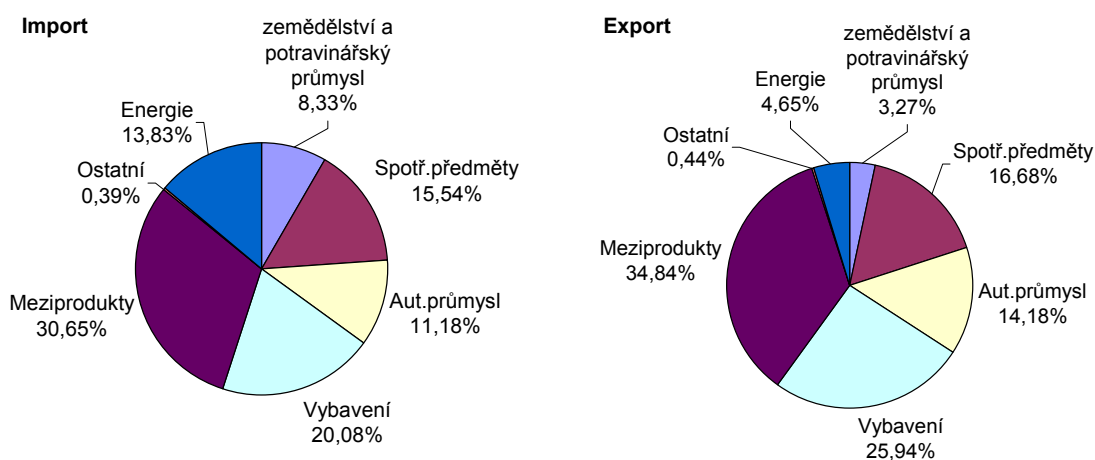

Zdroj: vlastní zpracování; [23]

Komoditní struktura francouzského obchodu

Hlavní položku ve francouzském dovozu i vývozu tvoří meziprodukty - 30,65 % dovozu do Francie a 31,78 % francouzského exportu. To je ve vyspělých zemích obvyklý trend, neboť v dnešní době uvolňování obchodních bariér je obvyklé dělit výrobu do více částí a dané meziprodukty vyrábět v zemích s co nejnižšími náklady. Komoditní struktura Francie kopíruje strukturu ostatních vyspělých zemí, dalšími významnými obchodovanými komoditami jsou spotřební výrobky, stroje a dopravní zařízení a chemikálie (viz. graf č. 14). Na dovozu se významně podílí energie a suroviny, kterých má Francie nedostatek, proto se mezi 10 nejvýznamnějšími dodavateli objevuje i Rusko.

Graf č. 14: Podíl dovozních a vývozních komodit Francie v roce 2007

Zdroj: vlastní zpracování; [23]

4.4 Politické vztahy České republiky a Francie

Od rozdělení Československa se vzájemné česko-francouzské vztahy rozvíjejí ve všech oblastech. Oficiální návštěvy politických představitelů obou zemí probíhají několikrát ročně, v současné době je největším pojítkem mezi oběma zeměmi společné předsednictví v Evropské Radě. Francie předsedá v druhé polovině tohoto roku a po ní následuje Česká republika v první polovině roku 2009. „*Francouzi zpravidla nemají příliš velkou znalost o českém prostředí. Řada z nich ještě nezaregistrovala rozdělení Československa. Francouzi jsou také překvapeni, když se dozvědí jak je ČR geograficky blízko Francie a že Praha leží západněji než Vídeň.*“³¹ Je tedy výzvou společného předsednictví obou zemí, aby se obraz České republiky ve Francii dostal do povědomí všech obyvatel.

4.5 Vzájemný obchod ČR a Francie (1993 – 2007)

Obchodní výměna mezi oběma státy má vzestupný trend. V 80. letech byla Francie třetím obchodním partnerem ČR v rámci ES, jejichž podíl na celkovém obchodu tehdejšího Československa byl však velmi malý. V roce 1989 se Francie řadila na 14. místo mezi hlavními obchodními partnery, v roce 2007 obsadila již 4. pozici. „*Mezi velkými zeměmi EU je tak Francie naším obchodním partnerem, se kterým se vzájemný obchod rozvíjel od roku 1993 nejrychleji.*“³²

4.5.1 Bilaterální dohody, institucionální zajištění

Od vstupu České republiky do Evropské Unie se obě země řídí Evropským právem a podléhají společným politikám Evropské Unie. To platí například pro oblast obchodní, zemědělské či dopravní politiky, v jiných oblastech má každá země své vlastní politiky. Kromě toho se vzájemné vztahy České republiky a Francie řídí bilaterálními dohodami, které byly uzavírány již v průběhu 80. let.

Příkladem takové dohody jsou například Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Francouzské republiky o spolupráci v oblasti policie, veřejného pořádku a veřejné

³¹ BusinessInfo.cz [23]

³² tamtéž

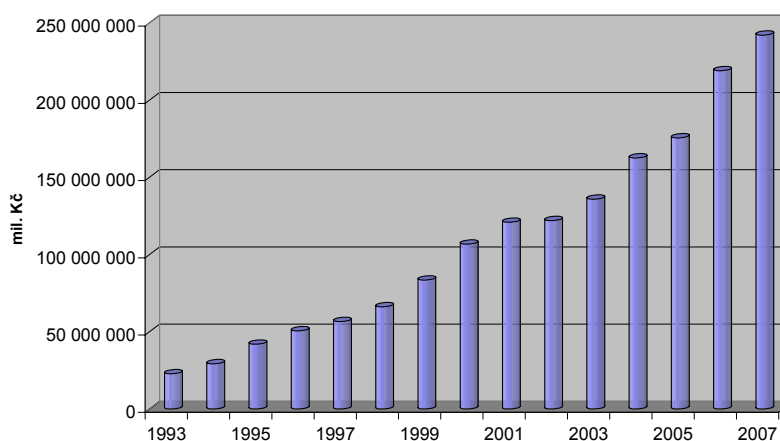
správy, Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Francouzské republiky o vzájemném předávání a ochraně utajovaných skutečností nebo Program dvoustranné spolupráce v oblasti vzdělávání. Významnou dohodou je Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Francouzské republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku.

4.5.2 Saldo, obrat

Objemy obchodovaného zboží mezi Českou republikou a Francií se od roku 1993 neustále zvyšovaly, v roce 2007 byl obchodní obrat více než desetkrát vyšší než v roce 1993. Tempo růstu obratu však nebylo stabilní, v jednotlivých letech se relativní meziroční přírůstky velmi lišily.

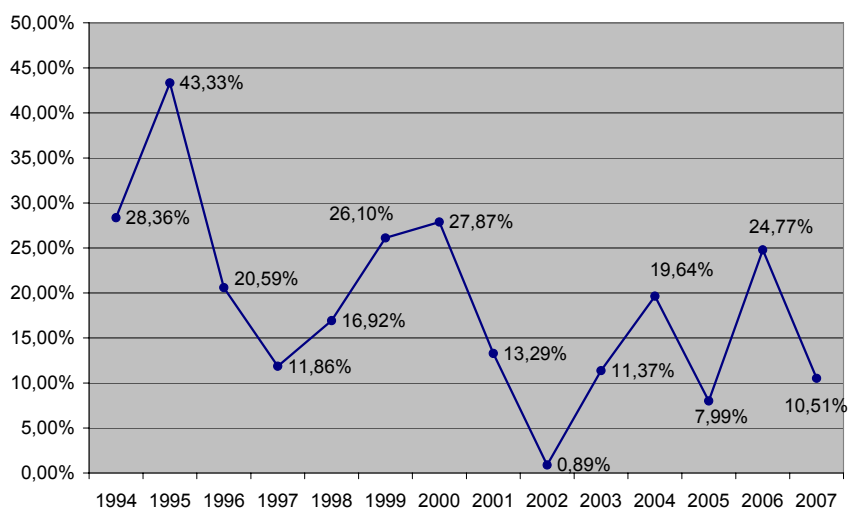
Nejvyšší nárůst obratu můžeme pozorovat v roce 1995, kdy se oproti roku předchozímu zvýšil obrat o téměř polovinu, jak je patrné z grafu č. 15. Naproti tomu nejnižší růst byl zaznamenán v roce 2002, kdy obchodní obrat vzrostl pouze o necelé 1 % (viz. graf č. 16). Tento malý růst mohl být způsoben útoky na Světové obchodní centrum, které ovlivnily dění v celé světově ekonomice, nebo začínající recesí, která začátkem nového tisíciletí evropské země zasáhla.

Graf č. 15: Vývoj obchodního obratu České republiky a Francie 1993-2007

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

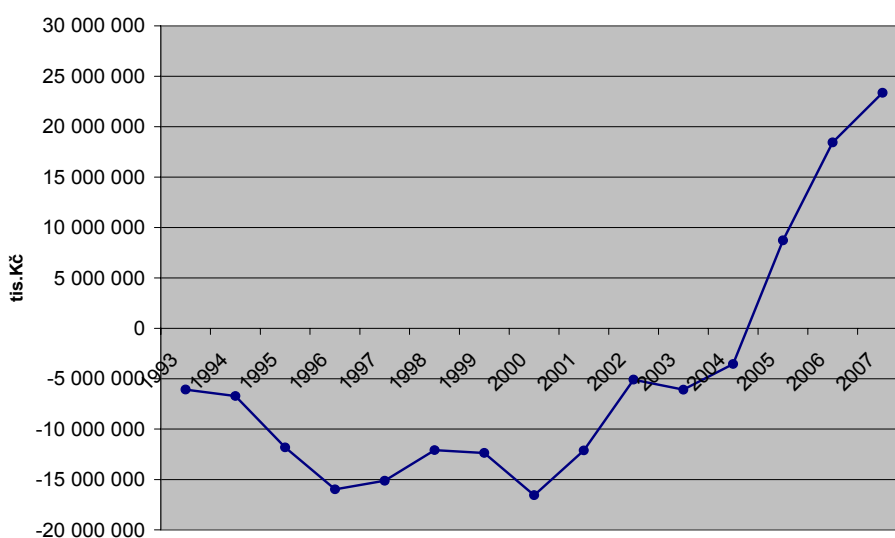
Graf č. 16: Meziroční růst obchodního obrátu ČR – FR

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

Obchodní bilance České republiky a Francie byla od roku 1993 trvale záporná, v roce 2005 se poprvé stala aktivní pro Českou republiku (viz. graf č. 17). V tomto roce i celková obchodní bilance České republiky skončila poprvé přebytkem; kladné saldo s Francií tedy tento trend jen potvrzuje. Tento jev můžeme vysvětlit vstupem České republiky do Evropské Unie, který českému exportu umožnil snadnější přístup na trhy EU a zvýšil prestiž českých výrobků.

Graf č. 17: Vývoj obchodní bilance ČR a FR

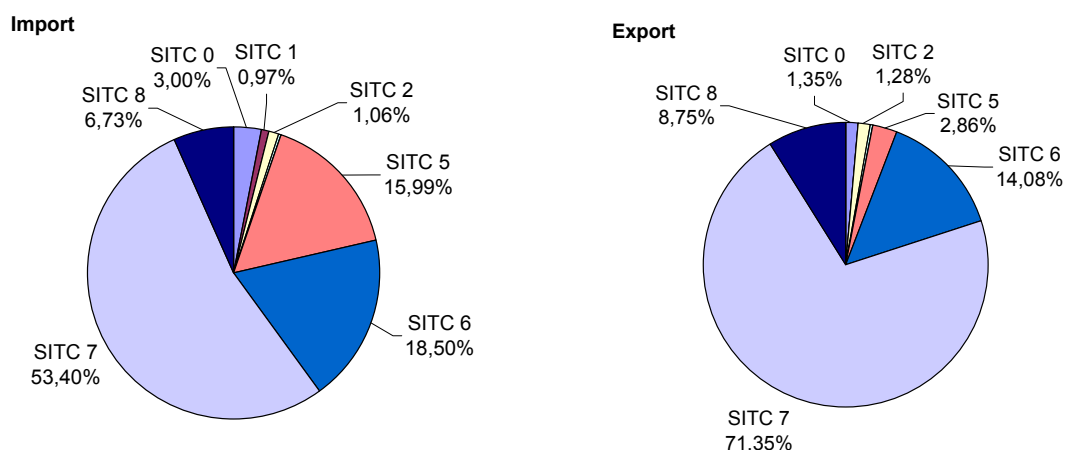

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

4.5.3 Komoditní struktura

Struktura obchodovaného zboží mezi ČR a Francií, znázorněná grafem č. 18, kopíruje strukturu celkového obchodu České republiky. Hlavní položkou dovozu i vývozu jsou stále stroje a dopravní zařízení, které tvoří největší část dovozu i vývozu. Dalšími významnými skupinami jsou tržní výrobky a dále chemikálie a průmyslové spotřební zboží. Naopak zanedbatelnou skupinou jsou paliva a živočišné a rostlinné oleje.

Graf č. 18: Komoditní struktura č. exportu do Francie a fr.importu do ČR (2007)

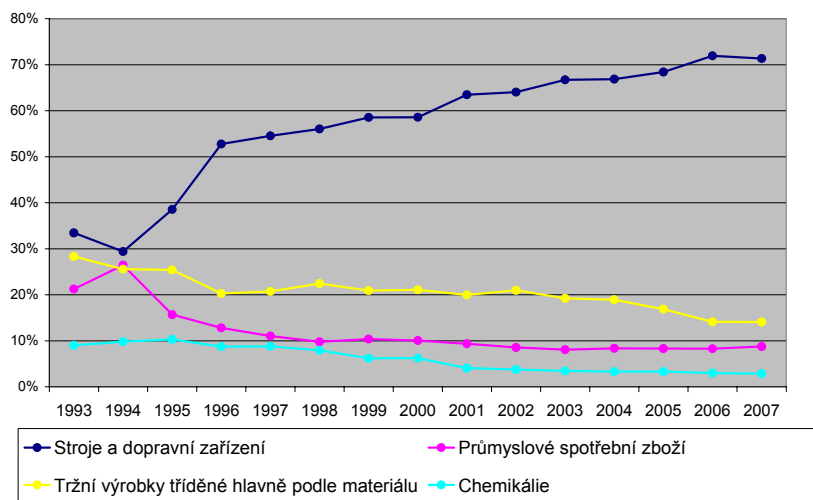

SITC 0	Potraviny a živá zvířata	SITC 5	Chemikálie a příbuzné výrobky, j.n.
SITC 1	Nápoje a tabák	SITC 6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
SITC 2	Surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv	SITC 7	Stroje a dopravní prostředky
SITC 3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	SITC 8	Průmyslové spotřební zboží
SITC 4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	SITC 9	Komodity a předměty obchodu, j.n.

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

Význam jednotlivých položek se však od roku 1993 vyvíjel. Podíl strojů a dopravních zařízení na celkovém českém vývozu vzrostl ve sledovaném období nejvíce, v roce 1993 činil třetinu českého exportu do Francie, zatímco v současné době tvoří více než dvě třetiny. Český export do Francie je tedy významně koncentrovaný, což je vidět i v grafickém znázornění výše. Naopak klesá význam tržních výrobků, jejichž podíl se od roku 1993 snížil na polovinu, a také význam spotřebního zboží a chemikálií. Vývoj podílu nejdůležitějších exportních komodit na českém exportu do Francie je znázorněn grafem č. 19, kde je zřetelně patrný nárůst podílu strojů a dopravních zařízení.

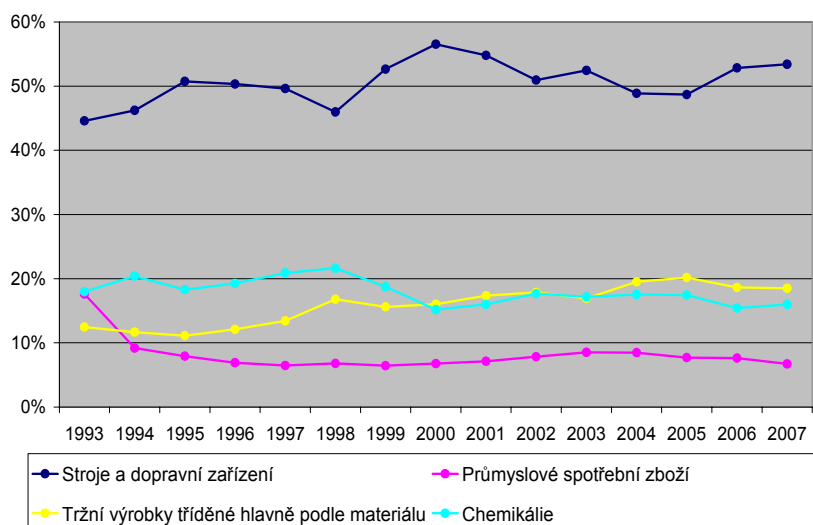
Graf č. 19: Vývoj podílu jednotlivých komodit na celkovém exportu ČR do Francie

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

U dovážených komodit se relativní struktura příliš neměnila, jak je patrné z grafu č. 20. Stroje se během celého sledovaného období podílely na francouzském dovozu do České republiky přibližně 50 %. Stejně jako v oblasti exportu klesal význam průmyslového spotřebního zboží. Podíl chemikálií tvořil ve sledovaném období přibližně pětinu českého dovozu z Francie. Tento jev můžeme vysvětlit velkým významem francouzského chemického průmyslu, hlavně v oblasti kosmetiky, ale také výrobou významných chemických sloučenin (kyselina sírová, gumárenské výrobky).

Graf č. 20: Vývoj podílu jednotlivých komodit na celkovém importu ČR z Francie

Zdroj: vlastní zpracování; [15]

4.6 Příliv investic

V letech 1993 - 2000 se podíl francouzských zahraničních investic v České republice pohyboval kolem 4 - 5 %. V roce 2001 však tento podíl dosáhl 27,29 % z celkových investic, neboť francouzská bankovní společnost Sociétés Générale koupila 60% podíl v Komerční bance a společnost Pražské vodovody a kanalizace byla převzata společností Veolia.

Agentura CzechInvest zprostředkovala v období od roku 1993 do první čtvrtiny roku 2007 celkem 23 francouzských projektů v celkové výši 27 305 milionů korun. Na celkovém počtu projektů a na objemu investic se tedy Francie podílela 3 %, resp. 5 %. (více viz. tabulka č. 5)

Tabulka č. 5: Přímé zahraniční investice Francie v České republice (1993 - 2003)

	Francie	Celkem
1993	990	19 050
1994	2 215	24 994
1995	4 459	67 993
1996	543	38 775
1997	3 237	41 251
1998 *	4 582	119 969
1999 *	8 037	218 812
2000 *	8 969	192 421
2001*	58 553	214 585
2002*	4 644	277 689
2003*	19 190	59 316

Zdroj: [24]

* Do roku 1997 zahrnují údaje pouze přímé zahraniční investice do základního jmění, od roku 1998 jsou součástí i reinvestované zisky a ostatní kapitál.

Více než polovina francouzských společností působí v oblasti průmyslu, například VALEO, která je v ČR zastoupena společností VALEO autoklimatizace s.r.o. a VALEO výměníky tepla s.r.o. Dále jsou to například společnosti FAURECIA, která vyrábí náhradní automobilové díly nebo v oblasti elektroniky společnost Celestica, která sídlí na Kladně. V automobilovém průmyslu je nejvýznamnější investicí továrna na osobní automobily v Kolíně, kterou v roce 2002 založily společně francouzské společnosti Peugeot a Citroën s japonskou společností Toyota. Společnost TPCA

(Toyota Peugeot Citroën Automobiles) realizovala v ČR investici ve výši 23 500 milionů korun a vytvořila 3 000 nových pracovních míst.³³

Téměř třetina francouzských společností pak zahrnuje sektor služeb a významná část náleží i oblasti obchodu. Nejvýznamnější společností je bankovní společnost Société Générale, která vlastní, jak již bylo řečeno výše, 60% podíl v Komerční bance. Z dalších významných společností můžeme jmenovat společnost Sodexo, která působí v oblasti stravování, společnost Team Trackers, která je dceřinou společností Air France, společnost Suez (Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava), Veolia (Pražské vodovody a kanalizace) nebo Vinci (Stavby silnic a železnic).

Naproti tomu české přímé zahraniční investice do Francie příliš nesměřují. V roce 2004 to bylo pouze 0,05 % z celkových realizovaných přímých zahraničních investic a v roce následujícím nerealizovala Česká republika ve Francii investice žádné.

4.7 Výhled do budoucna

V nejbližší době bude Českou republiku a Francii spojovat především po sobě následující předsednictví obou zemí. Pro Českou republiku začne 1. ledna 2009 a potrvá do 1. července, kdy se předsednictví ujme Švédsko.³⁴ Tyto tři země již společně připravují program na toto období a program předsednictví by měl být představen v červenci letošního roku. Společnými prioritami jsou hlavně energetika, společné politiky EU a rozšiřování Evropské Unie směrem na Východ.

Dalším pojítkem mezi oběma zeměmi bude zcela jistě zavedení společné evropské měny v České republice, které ještě více usnadní vzájemnou obchodní výměnu a zjednoduší platební styk. Česká republika však v současné době nemá pevně stanovené datum přijetí, po odhadech let 2010 a 2012 se toto datum znovu oddálilo. Jisté však je, že Česká republika se členem Eurozóny dříve či později stane, a bude tedy s Francií spojena nejen členstvím v Evropské Unii, ale i společnou měnou.

³³ Agentura CzechInvest [24]

³⁴ Euroskop.cz [26]

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem přiblížila vzájemný obchod mezi Českou republikou a Francií v období od počátku 80. let až do současnosti. Na pozadí změn hospodářských a politických jsem zachytila především změny v objemech obchodovaného zboží, v jeho struktuře a vývoji růstu vzájemného obchodu. Téma hospodářských vztahů je však velice široké a obsáhnout je celé by bylo v rozsahu bakalářské práce nemožné. Proto jsem se soustředila pouze na nejvýznamnější momenty, které vzájemné vztahy ovlivnily a na nejpodstatnější změny, které se ve vzájemném obchodě odehrály.

Data pro svoji práci jsem čerpala nejprve z Českého statistického úřadu, na jehož internetových stránkách jsem však našla pouze část potřebných informací. Po studiu publikací vydaných před rokem 1989, kde byla data také neúplná, jsem se obrátila na Ministerstvo průmyslu a obchodu. Zde mi pan Ing. Tibor Chochula umožnil přístup k časovým řadám vzájemného obchodu České republiky a Francie v letech 1986-2007. Přesná data z období 1980 - 1986 se mi však získat nepodařilo, neboť nejsou dostupná v elektronické podobě. Tato data se nacházejí v archivech MPO a získat je by bylo velmi nákladné; musela jsem se tedy v přesnější analýze omezit pouze na období let 1986 - 2007.

Od 80. let prošel vzájemný obchod ČR a Francie značným vývojem. V 80. letech byla Francie okrajovým obchodním partnerem tehdejšího Československa, neboť většina obchodu byla orientována do zemí Rady vzájemné hospodářské pomoci. Po roce 1989 zaznamenal vzájemný obchod obrovský nárůst obchodovaného zboží, jak v oblasti dovozu francouzského zboží do ČR, tak především v oblasti českého exportu do Francie. V 90. letech postupně přicházely do ČR významné francouzské společnosti a zakládaly tu své pobočky. V tomto období také probíhala jednání o vstupu České republiky do Evropské Unie, která měla Českou republiku zařadit mezi nejvyspělejší státy Evropy.

Během sledovaného období se však neměnily pouze objemy obchodovaného zboží, ale také struktura tohoto zboží. Největší nárůst v celém období zaznamenal podíl strojů a dopravních zařízení, které nyní tvoří nejvýznamnější část českého vývozu do Francie. To ukazuje na vysokou konkurenceschopnost českého průmyslu, který je

schopen obstát v rámci Evropské Unie, a také na stále větší ochotu zahraničních států akceptovat české zboží.

Po vstupu České republiky do Evropské Unie se tedy vzájemná obchodní výměna mezi ČR a Francií ještě více usnadnila, což se projevilo i kladnou obchodní bilancí, kterou měla ČR s Francií poprvé roku 2005. Obchodní spolupráce České republiky a Francie se i nadále vyvíjí pozitivně a Francie zůstává mezi našimi nejdůležitějšími obchodními partnery.

Co však zůstává nedokonalé, je povědomí Francouzů o České republice a image České republiky ve Francii. Tento pohled by se však mohl změnit díky předsednictví České republiky v Evropské Unii, které bude následovat po předsednictví Francie v první polovině roku 2009. Toto předsednictví obou zemí je výbornou příležitostí, aby obě země našly nové oblasti vzájemné spolupráce a využily společné předsednictví k prohloubení vzájemných vazeb. A pro Českou republiku by toto předsednictví mohlo být možností ukázat, že je nejen vyspělým a demokratickým státem, ale také plnohodnotným členem Evropské Unie.

Seznam použité literatury:

- [1] Samuelson, P. A., Nordhaus, W. D.: (1991) *Ekonomie*. Nakladatelství Svoboda, Praha, ISBN 80-205-0192-4.
- [2] Čepčányová, J.: (2001) *Reálie frankofonních zemí*. Nakladatelství Fraus, Praha, ISBN 80-7238-026-5.
- [3] Sidwell, D., Benitez, M., Kavanagh, B.: (1999) *Voici la France*. Nakladatelství Chancerel, London, ISBN 1-899888-61-6.
- [4] Jelínková, V., Rýdlová, I.: (1986) *Současné problémy a perspektivy vývoje francouzské ekonomiky*. Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací. Praha, SIVO 2041.
- [5] Havličková, M., Křesala, J.: (1992) *Strukturální změny v československém zahraničním obchodě v období transformace*. Praha: Ústřední ústav národohospodářského výzkumu.
- [6] Mesároš, O.: (2000) *Vývoj a hlavní strukturální změny v zahraničním obchodě České republiky*. Fakulta mezinárodních vztahů, Praha, ISBN 80-245-0120-1.
- [7] Machková, H.: (2001) *Francie. Vybrané problémy marketingu na francouzském trhu*. Fakulta mezinárodních vztahů, Praha, ISBN 80-245-0209-7.
- [8] Marek, D.: (2006) *Od Moskvy k Bruselu. Vztahy mezi Českou republikou a Evropskou Unií v období 1957-2004*. Společnost pro odbornou literaturu – Barrister&Principal, Brno, ISBN 80-87029-02-X.
- [9] Nykryn, J.: (1988) *Zahraniční obchod ČSSR*. Nakladatelství Svoboda. 73/508-21-8.5.
- [10] OECD Economic surveys: (1995) *France*. OECD. ISBN 92-64-14588-5.
- [11] Servant, C., Šetlík, J., Šlajchrt, V., Vrba, T.: (2002) *Skrznaskrz. Les Tchèques et la France au cours des siècles*. Gallery. ISBN 80-86010-52-X.

- [12] Turek, O.: (1995) *Podíl ekonomiky na pádu komunismu v Československu*. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. ISBN 80-85270-46-3.
- [13] Habigtová, M.: (1990) *Informativní statistický přehled o základních ukazatelích rozvoje ekonomik a zahraničního obchodu členských států RVHP v letech 1985 - 1989*. Praha, Výzkumný ústav vnějších ekonomických vztahů.
- [14] Rosa, J.-J.: (1987) *France 1950 – 1985: Policy and Growth*. International Center for Economic Growth. Institut for Contemporary Studies. ISBN 0-917616-97-9.

Interní zdroje

- [15] Ministerstvo průmyslu a obchodu. Statistika vzájemné obchodní výměny mezi ČR a Francií v letech 1986 – 2007.

Internetové zdroje

- [16] INSEE. *Évolution de la population*. [on-line] [2008-1-23]
http://www.insee.fr/fr/ffc/chifcle_fiche.asp?ref_id=NATTEF02133&tab_id=23
- [17] INSEE. *1985-2000 : Quinze années de mutation du secteur public d'entreprises*. [on-line] [2008-4-6]
http://www.insee.fr/fr/ffc/ficdoc_frame.asp?ref_id=ip860&doc_id=879
- [18] INSEE. *La France et les nouveaux pays de l'Union européenne*. [on-line] [2008-2-23]
http://www.insee.fr/fr/ffc/ficdoc_frame.asp?ref_id=IP1012&doc_id=1378
- [19] INSEE. *Un demi siècle de croissance*. [on-line] [2008-2-23]
http://www.insee.fr/fr/ffc/ficdoc_frame.asp?ref_id=ip486&doc_id=68
- [20] INSEE *Investissements directs étrangers et présence française en République tchèque en 2005*. [on-line] [2008-2-16]
http://www.insee.fr/fr/ffc/ficdoc_frame.asp?ref_id=ip756&doc_id=838

- [21] Ministère des affaires étrangères. *La France en République tchèque. Présentation historique. Dates clefs et histoire des relations franco-tchèques depuis le XIVe siècle.* [on-line] [2008-4-6]
<http://www.france.cz/spip.php?article594>
- [22] Český statistický úřad. *Zahraniční obchod ČR v letech 1993 až 2005.* [on-line] [2008-1-30]
<http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/6006-06>
- [23] BusinessInfo.cz. *Francie. Souhrnná teritoriální informace* [on-line] [2008-2-28]
<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/francie/1000421/>
- [24] Agentura CzechInvest. *Investiční projekty agentury CzechInvest.* [on-line] [2008-2-28]
<http://www.czechinvest.org/podpora-investic>
- [25] Ministère des affaires étrangères. *La France et la République tchèque. Traités bilatéraux.* [on-line] [2008-4-28]
<http://www.doc.diplomatie.gouv.fr/BASIS/pacte/webext/bilat/SDF>
- [26] Euroskop.cz. *České předsednictví v EU 2009.* [on-line] [2008-5-2]
<http://www.euroskop.cz/58088/clanek/predsednictvi-cr-v-rade-eu/>

Přílohy

Příloha č. 1: Dovoz České republiky z Francie podle zbožových skupin v letech 1986 - 2007

Období	Celkem v tis. Kč	v tom třídy SITC - v tis. Kč									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1986	2 877 971	34 578	18 778	198 636	7 725	63	711 292	602 146	1 023 159	250 067	31 526
1987	3 227 684	39 546	14 963	223 910	6 263	1 629	757 951	555 205	1 297 571	301 979	28 667
1988	3 516 294	47 470	23 386	252 676	11 619	51	1 182 541	265 942	1 376 676	305 894	50 040
1989	3 656 602	248 138	16 567	228 780	9 868	965	1 118 808	360 984	1 466 462	133 970	72 061
1990	4 409 224	101 087	47 471	309 743	9 825	949	1 231 915	427 335	1 794 458	413 625	72 814
1991	5 761 102	170 197	107 926	269 907	18 778	4 590	1 239 102	714 243	2 906 744	329 616	0
1992	18 459 821	496 824	86 345	232 554	33 932	5 545	2 088 357	926 150	13 459 189	1 130 926	0
1993	14 445 852	737 686	65 343	201 367	43 189	13 797	2 596 551	1 802 264	6 439 816	2 545 798	42
1994	18 002 371	1 744 783	114 980	313 820	49 350	23 724	3 674 250	2 102 870	8 324 584	1 653 950	60
1995	26 897 100	2 547 845	156 924	404 959	75 156	24 183	4 914 589	2 989 241	13 651 390	2 132 756	58
1996	33 294 616	2 841 546	308 912	452 125	87 150	98 894	6 414 866	4 026 764	16 762 419	2 301 930	11
1997	35 868 813	2 243 474	362 858	517 818	207 838	100 286	7 494 598	4 820 143	17 802 123	2 319 675	0
1998	39 137 426	2 098 623	340 986	516 417	352 076	126 471	8 470 503	6 574 374	17 997 193	2 660 783	0
1999	47 915 406	1 876 824	356 898	491 854	385 270	26 967	8 980 114	7 477 349	25 234 333	3 085 798	1
2000	61 642 614	1 874 736	413 023	650 198	418 704	29 633	9 363 663	9 874 795	34 850 600	4 167 251	11
2001	66 516 171	1 620 391	407 210	764 722	308 817	21 283	10 651 106	11 536 816	36 458 774	4 746 994	59
2002	63 543 895	1 985 172	456 867	870 977	202 448	89 255	11 220 990	11 359 775	32 381 196	4 977 217	0
2003	70 974 719	1 884 165	549 231	869 313	175 610	15 736	12 178 563	12 015 423	37 234 598	6 052 080	0
2004	83 045 805	2 342 336	800 317	1 071 020	402 164	36 941	14 559 022	16 199 652	40 593 476	7 040 469	408
2005	83 410 467	2 671 076	801 110	1 164 206	308 271	30 429	14 570 893	16 828 967	40 610 469	6 423 397	1 649
2006	100 292 654	3 025 188	876 295	1 173 469	355 229	24 921	15 488 318	18 691 935	52 998 836	7 658 341	122
2007	109 345 733	3 279 627	1 057 459	1 153 974	355 208	29 320	17 482 369	20 231 681	58 395 585	7 359 817	693

Zdroj: [15]

Příloha č. 2: Vývoz České republiky do Francie podle zbožových skupin v letech 1986 - 2007

Období	Celkem v tis. Kč	v tom třídy SITC - v tis. Kč									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1986	2 633 251	152 688	1 993	270 250	10 631	0	254 856	887 167	493 223	490 337	72 107
1987	2 597 318	157 006	1 525	264 762	6 461	0	286 836	880 249	453 533	488 508	58 437
1988	3 228 851	299 155	2 809	269 119	5 520	0	419 298	1 013 959	655 974	485 670	77 347
1989	3 674 819	463 732	3 223	393 908	8 954	0	442 557	1 080 492	626 069	556 116	99 769
1990	4 995 517	111 148	2 537	564 512	8 778	84	658 759	1 682 964	1 077 276	739 384	150 075
1991	5 604 524	126 549	6 293	357 079	19 824	0	1 088 052	1 476 675	1 440 254	1 089 799	0
1992	6 328 515	126 413	10 298	498 259	21 406	431	753 959	2 316 847	1 228 005	1 372 896	0
1993	8 366 867	156 934	15 921	467 914	25 489	1 474	754 564	2 367 254	2 799 270	1 778 047	0
1994	11 279 438	241 513	12 887	712 353	23 232	2 602	1 105 327	2 883 849	3 315 784	2 981 891	0
1995	15 072 050	357 072	17 095	1 105 362	45 623	802	1 549 165	3 827 300	5 808 743	2 360 888	0
1996	17 314 265	201 515	20 162	656 928	64 899	1 344	1 507 857	3 509 494	9 134 071	2 217 995	0
1997	20 743 959	266 711	25 939	666 444	55 765	264	1 830 795	4 297 504	11 310 080	2 290 452	4
1998	27 052 590	317 605	32 904	628 277	53 686	1 693	2 145 192	6 070 150	15 156 238	2 646 846	0
1999	35 550 260	447 521	35 097	728 153	192 276	9 217	2 205 874	7 427 119	20 811 519	3 693 484	0
2000	45 085 233	519 290	32 203	1 157 243	121 161	15 797	2 812 951	9 500 623	26 394 429	4 531 538	0
2001	54 396 475	568 263	38 217	1 005 753	102 692	3 129	2 206 217	10 854 803	34 523 331	5 094 069	0
2002	58 442 662	745 142	46 291	624 554	178 067	951	2 189 409	12 248 431	37 424 600	4 985 215	0
2003	64 883 897	712 173	32 012	765 477	177 833	2 422	2 218 259	12 459 926	43 291 222	5 224 524	47
2004	79 493 303	846 750	62 374	947 864	168 085	5 685	2 619 315	15 031 331	53 154 717	6 654 039	3 143
2005	92 123 603	1 409 735	64 608	1 175 219	204 158	3 630	3 049 197	15 551 616	63 012 315	7 646 635	6 490
2006	118 722 740	1 349 509	42 104	1 519 050	321 411	2 762	3 519 741	16 783 698	85 370 316	9 807 548	6 601
2007	132 697 194	1 789 973	57 446	1 700 520	371 254	1 372	3 797 954	18 686 226	94 678 793	11 607 391	6 264

Zdroj: [15]

Příloha č. 3: Dovoz Francie podle zbožových skupin a územních celků (r. 1982, v mld. franků, hodnota CIF)

	EHS	Zbývající země OECD	Ropné země	RVHP	Ostatní	Celkem
Zemědělství a lesnictví	11,9	11,7	0,2	1,7	16,5	42
Potravinářský průmysl	30,6	5,6	0,1	1,6	11,3	49,2
Energetický průmysl	34	15,6	116,3	17,4	18,3	201,6
Materiálová odvětví	107,6	40,9	0,3	4,8	17,7	171,3
Výroba investičních statků	71,7	50,9	0	0,9	4,5	128
Výroba předmětů dlouh. spotřeby	8	6,8	0	0,4	1,7	16,9
Výroba aut a prostředků poz.dopravy	38,1	13,1	0	0,6	1,3	53,1
Výroba předmětů krátk. spotřeby	56	18,9	0,2	3,8	14,2	93,1
Ostatní	1,8	0,4	0	0	0,2	2,4
Celkem	359,7	163,9	117,1	31,2	85,7	757,6

Zdroj: Tableaux de l'économie française 1983, 1984, INSEE; [4]

Příloha č. 4: Vývoz Francie podle zbožových skupin a územních celků (r. 1982, v mld. franků, hodnota FOB)

	EHS	Zbývající země OECD	Ropné země	RVHP	Ostatní	Celkem
Zemědělství a lesnictví	32,9	5,3	1,4	3,5	4,1	47,2
Potravinářský průmysl	31	7,2	5,7	2,8	11,9	58,6
Energetický průmysl	14,1	5,9	1,4	0,2	2,2	23,8
Materiálová odvětví	89,3	34,7	14,1	7,1	23,6	168,8
Výroba investičních statků	43	29,7	21	5,1	42,2	98,8
Výroba předmětů dlouh. spotřeby	3,9	1,1	0,8	0	1	6,8
Výroba aut a prostředků poz.dopravy	37,1	16,1	9,3	0,7	10,2	73,4
Výroba předmětů krátkodobé spotřeby	40,8	17,9	6,1	1,8	14,1	80,7
Ostatní	3,5	1,8	0	0	0,6	5,9
Celkem	295,6	119,7	59,8	21,2	109,9	606,2

Zdroj: Tableaux de l'économie française 1983, 1984, INSEE; [4]

Příloha č. 5: Struktura československého vývozu do ES v letech 1986 - 87
(v tis.ECU)

	1986	1987
Dřevo, řezivo	105 484	106 171
Ropné produkty	82 106	96 655
Ocelové pláty	98 127	92 109
Motorová vozidla	70 748	61 147
Hnědé uhlí	67 902	53 397
Polyetylén, PVC	52 123	45 915
Oděvy	41 295	43 403
Uhlovodíky	33 988	43 002
Masné výrobky	48 914	37 902
Ocelové profily	48 394	37 971
Vlněné tkaniny	43 031	37 490
Nástroje pro obrábění kovů	35 249	30 053

Zdroj: Eurostat 1988, [8]

Příloha č. 6: Obchod ČSSR s průmyslovými státy (meziroční změny v %)

1976-1980	1981-1985	1985	1986	1987	1988	1989
13,5	1,6	1,9	1,1	2,5	10,5	16,1

Zdroj: VÚVEV, [13]

Příloha č. 7: Zahraniční obchod ČR v letech 1993 - 2007

Rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Bilance	vývoz meziroční růst		dovoz meziroční růst		hodnotový index (zákl.rok 1993)		Krytí dovozu vývozem v %
					absolutně	v %	absolutně	v %	vývoz	dovoz	
1993	847 685	421 601	426 084	-4 483	-	-	-	-	70,1	100	98,9
1994	957 219	458 842	498 377	-39 535	37 241	8,83%	72 293	16,97%	76,3	66	92,1
1995	1 231 911	566 171	665 740	-99 569	107 329	23,39%	167 363	33,58%	94,1	88,2	85
1996	1 356 350	601 680	754 670	-152 990	35 509	6,27%	88 930	13,36%	100	100	79,7
1997	1 568 972	709 261	859 711	-150 450	107 581	17,88%	105 041	13,92%	117,9	113,9	82,5
1998	1 748 693	834 227	914 466	-80 239	124 966	17,62%	54 755	6,37%	138,6	121,2	91,2
1999	1 881 925	908 756	973 169	-64 413	74 529	8,93%	58 703	6,42%	151	129	93,4
2000	2 363 023	1 121 099	1 241 924	-120 825	212 343	23,37%	268 755	27,62%	186,3	164,6	90,3
2001	2 653 713	1 268 149	1 385 564	-117 415	147 050	13,12%	143 640	11,57%	210,8	183,6	91,5
2002	2 580 531	1 254 860	1 325 671	-70 811	-13 289	-1,05%	-59 893	-4,32%	208,6	175,7	94,7
2003	2 811 653	1 370 930	1 440 723	-69 793	116 070	9,25%	115 052	8,68%	227,9	190,9	95,2
2004	3 471 753	1 722 657	1 749 095	-26 438	351 727	25,66%	308 372	21,40%	286,3	231,8	98,5
2005	3 698 548	1 868 586	1 829 962	38 624	145 929	8,47%	80 867	4,62%	310,6	242,5	102,1
2006	4 249 385	2 144 572	2 104 813	39 761	275 986	14,77%	274 851	15,02%	356,4	278,9	101,9
2007	4 859 747	2 472 351	2 387 396	84 955	327 779	15,28%	282 583	13,43%	586,4	560,3	103,6

Zdroj: vlastní dopočty a zpracování; [15]

